

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU U 2006. GODINI

Podgorica, januar 2007. godine

SADRŽAJ

	strana
UVOD	4
I Sektor za istraživanje, razvoj i kreditiranje samozapošljavanja	11
1) Osnovne karakteristike tržišta rada	11
1. Nezaposlenost	11
2. Zapošljavanje radnika i pripravnika	16
2.1. Zapošljavanje radnika	16
2.2. Zapošljavanje pripravnika	17
3. Višak radnika	18
4. Prestanci radnog odnosa	19
5. Nesklad između ponude i tražnje	20
2) Transformacija preduzeća i prodaja akcija Zavoda	22
1. Prodaja akcija	22
I Prodaja akcija putem javnog tendera (grupa 1 iz Plana)	22
II Prodaja akcija putem aukcije ili ubrzanog tendera (grupa 2 iz Plana)	23
III Prodaja akcija na berzi (grupa 3 iz Plana)	23
2. Prodaja udjela	24
3. Realizacija privatizacionih ugovora u toku	24
4. Ukupan prihod od prodaje akcija i udjela	24
3) Program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori	25
II Sektor za informatiku	27

III Sektor za zapošljavanje	29
1) Programi i mjere zapošljavanja	29
1. Posredovanje i evidencije u zapošljavanju	29
2. Saradnja sa poslodavcima	31
3. Centri za obuku	33
4. Priprema za zapošljavanje	35
5. Sezonsko zapošljavanje	40
6. Zapošljavanje pripravnika	44
7. Zapošljavanje nerezidentnih fizičkih lica	45
8. Zapošljavanje lica sa invaliditetom	46
9. Javni radovi	49
10. Profesionalna orijentacija	51
11. Zapošljavanje u inostranstvu	55
2) Centar za ljudske resurse	55
3) Tehnologija rada u zapošljavanju	57
IV Sektor za opšte i pravne poslove	59
1. Normativna djelatnost	59
2. Zapošljavanje stranih državljana	59
3. Osiguranje za slučaj nezaposlenosti i novčana naknada	60
4. Pregled sudskih sporova	62
V Služba za marketing	64
VI Sektor za ekonomske poslove	67

UVOD

Funkcionisanje Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u 2006. godini odvijalo se kroz realizaciju aktivnosti predviđenih Programom zapošljavanja za 2006. godinu, Statutom Zavoda, Zakonom o zapošljavanju i drugim propisima iz djelokruga rada Zavoda. Izvještaj o radu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u 2006. godine sadrži opis aktivnosti sa osnovnim informacijama i pokazateljima o realizaciji planiranih zadataka, koji su podijeljeni na sektore. Izvještaj ne sadrži informacije o radu Sektora za ekonomske poslove, jer su one date u posebnom materijalu, već samo osnovne elemente o izvršenju Budžeta Zavoda u 2006. godini.

Osnovne aktivnosti Zavoda u 2006. godini su bile usmjerene na podizanje kvaliteta ponude radne snage, radi lakšeg zapošljavanja i smanjenja strukturne neusklađenosti ponude i tražnje na tržištu rada.

Ukupan broj nezaposlenih lica, na dan 31.12.2006. godine, iznosio je 38.876 lica. Ovaj broj je manji za 9.969 ili 20,41% u odnosu na stanje na dan 31.12.2005. godine.

Stopa nezaposlenosti na kraju posmatranog perioda iznosi 14,73% i manja je za 3,77% u odnosu na stopu na početku perioda (18,50%), čime je nastavljen višegodišnji pozitivan trend njenog intenzivnog pada.

Saglasno zakonskoj obavezi, slobodna radna mjesta su kontinuirano oglašavana triput nedjeljno, u listovima: "Pobjeda" i "Dan", kao i na veb sajtu Zavoda. U izvještajnom periodu oglašeno je 48.284 slobodnih radnih mjesta.

Treba istaći da je u 2006. godini oglašeno oko 38% više potreba za radnicima i pripravnicima nego u 2005. godini (48.284 : 34.994). Prvi put je broj oglašanih slobodnih radnih mjesta bio veći od zvaničnog broja nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda.

Od ukupno oglašanih slobodnih radnih mjesta, 91,24% (44.053) su potrebe za radnicima, a 8,76% (4.231) su iskazane potrebe za pripravnicima (taj odnos u 2005. godini je iznosio 93,75% : 6,25%). U 2006. godini u relativnom odnosu je više porasla potražnja za pripravnicima (93,55%) nego za radnicima (34,28%).

Na radni odnos na neodređeno vrijeme otpada 24,95% (12.047) od ukupnog broja oglašanih slobodnih radnih mjesta, 47,93% (23.142) se odnosi na radni odnos na određeno vrijeme, 9,37% (4.524) su pripravnici i 17,75% (8.571) su ostale vrste radnog odnosa (pripravnik – volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanje invalida).

Posmatrano prema vrsti radnog mjesta, 53,68% (25.919) od oglašanih radnih mjesta se odnosi na novootvorena radna mjesta, a 46,32% (22.365) na upražnjena radna mjesta.

Na obim aktivnosti ostvaren u okviru posredničke funkcije ukazuju sljedeći osnovni pokazatelji:

- Broj nezaposlenih lica na dan 31.12.2006. godine – 38.876.
- Prosječan broj lica koja su tražila zaposlenje u posmatranom periodu – 43.191.
- Ukupan broj novih prijavljivanja lica na evidenciji Zavoda – 31.561.
- Ukupan broj novoprijavljenih lica – 14.883.
- Ukupan broj slučajeva novčane naknade – 94.001.
- Oglašena slobodna radna mjesta – 48.284.
- Broj nezaposlenih lica za koja su uradjeni individualni planovi zapošljavanja – 85.665.
- Broj nezaposlenih lica obuhvaćenih informacijskim razgovorima – 14.883.
- Broj nezaposlenih lica obuhvaćenih informativno–motivacijskim seminarima (radionice) – 3.285.
- Broj lica uključenih u programe obrazovanja i obuke za zaposlenje – 4.275.
- Broj zaposlenih lica sa evidencije Zavoda – 32.838.
- Broj lica uposlenih na sezonskim poslovima – 6.780.
- Zapošljavanje pripravnika – 2.028, posredstvom Zavoda (finansiranje staža) – 1.219.
- Zapošljavanje nerezidentnih fizičkih lica – 49.475.
- Mladi obuhvaćeni programima profesionalnog informisanja i savjetovanja – 20.000.

Saradnja sa poslodavcima u 2006. godini je unaprijeđena u odnosu na prethodne godine i realizovana na kvalitetan način, tako što su poslodavci bili uključeni:

- u selekciju, odnosno u utvrđivanje kriterijuma za odabir kandidata za obučavanje,
- u komisije za izradu programa obuke odraslih,
- u izbor instruktora obuke za praktični dio nastave,
- na sastancima i okruglim stolovima gdje se iznose problemi i predlažu rješenja u vezi sa kvalitetom obuke i deficitom kadrova na tržištu rada.

U okviru Projekta VET-2 »Podrška stručnom obrazovanju i obuci u Crnoj Gori«, Evropska agencija za rekonstrukciju je u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje realizovala jednu od šest komponenti – Analizu potreba za obrazovanjem i stručnim usavršavanjem.

Urađene su i tri analize na regionalnom nivou:

- Analiza potreba sjeverne regije, u oblasti drvoprerade,
- Analiza potreba centralne regije, u oblasti građevinarstva,
- Analiza potreba južne regije, u oblasti turizma i ugostiteljstva.

Takođe, u 2006. godini urađena je Analiza deficitarnih zanimanja u Crnoj Gori, koja će pomoći i poslodavcima – izvođačima obuke da planiraju obuku za narednu godinu, kao i da izvrše blagovremenu pripremu za to.

U toku 2006. godine u centrima za obuku obučeno je 571 lice, i to: u Herceg Novom 50, u Podgorici 481 i u Beranama 40 lica. Ispunjenost Plana je 69%.

Programi pripreme za zapošljavanje su realizovani u saradnji sa poslodavcima, institucijama redovnog obrazovanja i organizacijama za obrazovanje odraslih. U navedenom periodu realizovano je 538 programa obuke, za 4.275 polaznika, što je za 275 polaznika (12%) više u odnosu na planirani broj.

Za poznatog poslodavca realizovana su 152 programa stručnog osposobljavanja (za 654 lica), a za osposobljavanje za tržište rada 386 programa (za 3.621 polaznika).

Programi stručnog osposobljavanja za zanimanja za poznatog poslodavca realizovani su za nezaposlena lica i lica za čijim je radom prestala potreba. Programima stručnog osposobljavanja (173 lica), dokvalifikacije (88 lica) i prekvalifikacije (393 lica) sticana su funkcionalna znanja i radne vještine za uključivanje u rad u: prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, trgovini, turizmu i ugostiteljstvu, zdravstvu, kao i u uslužnim djelatnostima. Polaznici obuke bila su pretežno lica III i IV stepena stručne sprema koja su, po uspješno savladanoj obuci, zaključila sa poslodavcem ugovor o radu.

Programima stručnog osposobljavanja u cilju uvećavanja mogućnosti zapošljavanja (osposobljavanje za tržište rada) u 2006. godini obuhvaćeno je 3.621 nezaposleno lice, od kojih je 1.196 polaznika programa obuke za zanimanja, dok su 2.425 lica polaznici programa sticanja posebnih znanja.

Posredstvom Zavoda u 2006. godini se zaposlilo 6.780 sezonskih radnika, što predstavlja veoma dobar rezultat, s obzirom na uslove u kojima se odvija sezonski rad, i planiranih 5.500 zaposlenja na sezonskim poslovima (23% više od planiranog). Tome je doprinijelo 19.615 oglašanih sezonskih radnih mjesta, što je za 46,7% više od prethodne godine (najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta za sezonsko zapošljavanje izašlo je u primorskim opštinama, ukupno 12.164 ili 62%, sa većim brojem zapošljavanja u privatnom sektoru). Na ostvareni rezultat pozitivno je uticalo i povećano interesovanje nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda za sezonskim zapošljavanjem iz središnjeg i sjevernog dijela Republike, naročito za zapošljavanje u turizmu i ugostiteljstvu. Ostvarenje Plana je bilo pod stalnim praćenjem i nadzorom

Radne i Operativne grupe Zavoda i lica zaduženih na poslovima sezonskog zapošljavanja po biroima i kancelarijama Zavoda.

Saradnja Zavoda sa Republičkom inspekcijom rada i drugim nadležnim republičkim organima na poslovima sezonskog zapošljavanja bila je bolja nego prethodnih godina.

U posmatranom periodu zaposleno je 2.028 pripravnika, od čega uz posredovanje Zavoda (finansiranje pripravničkog staža) 1.212 pripravnika. Sa visokom stručnom spremom zasnovalo je radni odnos 857 (po Programu Vlade 752 i 75 sa visokom prosječnom ocjenom), sa višom stručnom spremom 180 i 175 pripravnika sa srednjom stručnom spremom. U istom periodu radno je angažovano, po odradjenom pripravničkom stažu, još sedam pripravnika (čiji poslodavci koriste beneficiju da Zavod u tom slučaju vrši refundaciju doprinosa za socijalno osiguranje za određeni period). Vlada Republike Crne Gore i Zavod za zapošljavanje su u protekloj godini realizovali novi projekat »Šansa mladima«, koji nudi mogućnost zapošljavanja licima koji prvi put traže zaposlenje sa diplomom fakulteta, više i srednje škole. Na osnovu ovog projekta sklopljeno je 327 ugovora. Od tog broja, 50 lica je sa visokom stručnom spremom, 8 lica je sa visokom stručnom spremom čija je prosječna ocjena iznad 8,50, sa višom stručnom spremom je 58 i sa srednjom stručnom spremom 211.

U periodu januar - decembar Zavod je izdao odobrenja za radno angažovanje 49.475 nerezidentnih fizičkih lica (23.965 je broj lica koja su stvarno angažovana), na osnovu 7.436 podnijetih zahtjeva. U tom periodu, na žiro račun Zavoda uplaćena je administrativna taksa u iznosu od 1.889.365 Eur.

Najveći broj nerezidentnih lica angažovan je u opštinama: Budva (18.047), Podgorica (13.151), Tivat (5.209) i Herceg Novi (3.080). Najveći broj nerezidentnih lica je angažovan u: ugostiteljstvu i turizmu (6.843), građevinarstvu i zanatstvu (5.637), trgovini (3.944) i poljoprivredi (3.563).

Najveći broj nerezidentnih fizičkih lica je angažovan iz: Srbije – 12.323, Bosne i Hercegovine – 6.689, Makedonije – 2.395, Kosova – 734, Republike Srpske – 928, Hrvatske – 197, Rumunije – 68 i ostalih zemalja – 631 lice.

Stručna obrada lica sa invaliditetom - trijaža realizovana je u Birou rada Podgorica.

U posmatranom periodu otpočela je realizacija programa stručnog osposobljavanja lica sa invaliditetom. U saradnji sa drugim socijalnim partnerima nastavljena je realizacija Programa pod nazivom "Sunčana radionica" - radionica za izradu čestitki i ukrasa za Novu godinu i 8. mart. U ovoj radionici se zaposlilo ukupno 45 lica, na određeno vrijeme.

U 2006. godini otpočela je i završena realizacija programa stručnog osposobljavanja za 33 osobe sa invaliditetom (aranžiranje cvijeća, dekorativna keramika, izrada plastičnih kesa). Nakon uspješno završene obuke 12 lica je primljeno u radni odnos, na neodređeno vrijeme. Poslodavci su, prilikom zapošljavanja ovih lica, koristili i

druge pogodnosti koje im nudi Zavod: sufinansiranje doprinosa za socijalno osiguranje i finansiranje prilagođavanja radnog prostora i opreme. U saradnji sa Ministarstvom turizma i NVO »Art suvenir« realizovan je program izrade suvenira – glinene gusle, u cilju prezentacije turističke ponude Crne Gore na Međunarodnom sajmu turizma u Berlinu.

Tokom 2006. godine Zavod za zapošljavanje je, u saradnji sa partnerima, organizovao i izveo 46 javnih radova: pet državnih javnih radova ("Njega starih lica", "Neka bude čisto", "Primorsko planinska transverzala Orjen – Lovćen – Rumija", "Romi vidljivi na tržištu rada" i "Sunčana radionica", kao i 41 lokalni, u kojima je angažovano ukupno 896 lica sa evidencije nezaposlenih.

U toku 2006. godine nastavljene su aktivnosti na realizaciji Sporazuma o angažovanju medicinskog osoblja u zdravstvenim institucijama i domovima starih u Italiji. Ukupno je 16 lica, koji su ispunili tražene uslove, predalo potrebnu dokumentaciju na dalji postupak Konzulatu Italije. Nakon davanja saglasnosti od strane Konzulata Republike Italije, dokumentacija kandidata je upućena Ministarstvu zdravlja Republike Italije, na dalju proceduru. U međuvremenu, Zavod je u periodu februar – april 2006. godine organizovao kurs italijanskog jezika, za kandidate koji nemaju dovoljan nivo znanja za rad u zdravstvenim institucijama, pri čemu je dat prioritet medicinskoj terminologiji.

U 2006. godini u profesionalnoj orijentaciji težište aktivnosti, za razliku od nekoliko prethodnih godina, pomjereno je sa profesionalne selekcije na profesionalno savjetovanje. Kada je riječ o učenicima, u posmatranom periodu su realizovane redovne aktivnosti na profesionalnom informisanju, štampanju informatora za učenike završnih razreda osnovnih i srednjih škola i organizovanju nagradnih konkursa za najbolji likovni i pismeni rad sa temom iz profesionalne orijentacije. U toku godine otpočele su i aktivnosti sa licima koja imaju faktore otežane zapošljivosti. U devet opština organizovano je istraživanje radi formiranja baze podataka o tome gdje živi značajniji broj pripadnika romske populacije. Najintenzivnije aktivnosti u drugoj polovini godine bile su na obuci zaposlenih u Zavodu.

Centar za ljudske resurse se u protekloj godini bavio nizom aktivnosti koje su usmjerene na osposobljavanje i unapređenje radne snage, kao i usklađivanje i regulisanje odnosa na tržištu rada. Posebno treba istaći anketu poslodavaca, koja je realizovana po etapama na uzorku koji je obuhvatio 2.100 poslodavaca. Drugi važan projekat na kojemu su se predstavnici Centra angažovali u protekloj godini je izrada novo statističkog biltena. U izvještajnom periodu je pokrenut stručni časopis "Tržište rada u Crnoj Gori". Časopis će se baviti pitanjima i problemima tržišta rada i socijalne sigurnosti nezaposlenih u Crnoj Gori.

Zavod je, u skladu sa Planom privatizacije za 2006. godinu, u izvještajnom periodu nudio akcije i udjele na prodaju. Prodate su akcije i udjeli 23 privredna društva. Ostvaren je ukupan prihod od prodaje akcija i obveznica Zavoda u iznosu od 4.979.242,56 Eur, a čine ga: gotovina, u iznosu od 3.903.098,56 Eur (78,39% od ukupnog prihoda), prihod u vidu obveznica stare devizne štednje u iznosu od 8.096 Eur (0,16%) i prihod u vidu obveznica restitucije u iznosu od 1.068.048 Eur (21,45%).

Služba za realizaciju Programa kreditiranja samozapošljavanja je nastavila sa sprovođenjem Programa, čija je realizacija u 2006. godini bila veoma intenzivna. Republička komisija je odobrila 2.038 zahtjeva (navedeni broj uključuje i zahtjeve iz prethodnog perioda) vrijednih 10.183.168 Eur, za otvaranje 3.348 novih radnih mjesta. U toku 2006. godine 84 lica koja su u preduzećima zbog tehno-ekonomskih i organizacionih promjena ostala bez posla dobila su kredit putem ovog Programa. Za tu namjenu je izdvojeno 474.371 Eur, za zapošljavanje 144 lica. U navedenom periodu redovno je vršena kontrola namjenske upotrebe sredstava.

Zavod za zapošljavanje je 15. juna 2006. godine raspisao Konkurs za dodjelu kredita radi stimlisanja zapošljavanja i preduzetništva za lica sa invaliditetom. Pravo učešća imala su sva fizička lica sa evidencije nezaposlenih i pravna lica koja su imala namjeru da zaposle lica sa invaliditetom, kao i invalidna lica sa evidencije nezaposlenih. Najveći iznos kredita je bio u visini od 17.500 Eur. Sedam invalidnih lica je podnijelo zahtjev za dodjelu sredstava, ukupne vrijednosti 40.568 Eur, za zapošljavanje 12 lica. Svi projekti su pozitivno ocijenjeni i isfinansirani.

Mnoge aktivnosti u toku godine u Zavodu su bile informatički podržane. Glavne aktivnosti su obuhvatile: projektovanje, izradu i implementaciju različitih aplikacija. U toku 2006. godine realizovan je portal »Crnogorska Banka Poslova«, kao prva elektronska berza rada u Crnoj Gori, koja je javni servis zapošljavanja i omogućava automatsku 24-časovnu razmjenu informacija između poslodavaca i tražioca zaposlenja, putem Interneta, uz moderatorsku ulogu Zavoda.

Na XIII festivalu informatičkih dostignuća - INFOFEST 2006. Zavod je zvanično predstavio program »Osnove rada na računaru«, koji je, krajem juna, Savjet za stručno obrazovanje verifikovao kao javno važeći program informatičkog opismenjavanja odraslih u Republici Crnoj Gori. Kvalitet rješenja potvrdio je i Upravni odbor festivala, koji je, na predlog Stručnog odbora INFOFEST-a 2006. dodjelio priznanje Zavodu za zapošljavanje Crne Gore za doprinos u širenju bazne informatičke pismenosti.

Pravni sektor je u navedenom periodu vršio redovne aktivnosti, propisane Zakonom i Statutom Zavoda u dijelu normativne djelatnosti, intenziviranja sudskih sporova koji se vode pred nadležnim sudovima, ostvarivanja prava nezaposlenih lica po osnovu

osiguranja za slučaj nezaposlenosti, kao i drugih prava nezaposlenih lica, u skladu sa Zakonom. U okviru normativne djelatnosti realizovane su, kao značajnije, sljedeće aktivnosti: izrada Kolektivnog ugovora Zavoda, usaglašavanje podzakonskih akata Zavoda sa zakonima o izmjenama i dopunama Zakona o radu i Zakona o zapošljavanju, učešće u izradi podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o zapošljavanju i radu stranaca, učešće u pripremi Zakona o nacionalnim i stručnim kvalifikacijama i dr.

Zavod je u 2006. godini bio zastupljen u medijima, štampanim i elektronskim, što je značajno približilo njegovo mjesto i ulogu u rješavanju problema nezaposlenosti.

Svi navedeni programi i aktivnosti su realizovani iz Budžeta Zavoda, koji je bio planiran na iznos od 27.828.000,00 Eur. U navedenom periodu ostvareni su primici u iznosu od 31.492.083,75 Eur, što čini 113,17% od planiranog iznosa. Ukupni izdaci su iznosili 30.632.062,27 ili 110,08% od planiranih. Pozitivni saldo u iznosu od 860.021,48 Eur se prenosi u naredni period.

I SEKTOR ZA ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I KREDITIRANJE SAMOZAPOŠLJAVANJA

1) OSNOVNE KARAKTERISTIKE TRŽIŠTA RADA

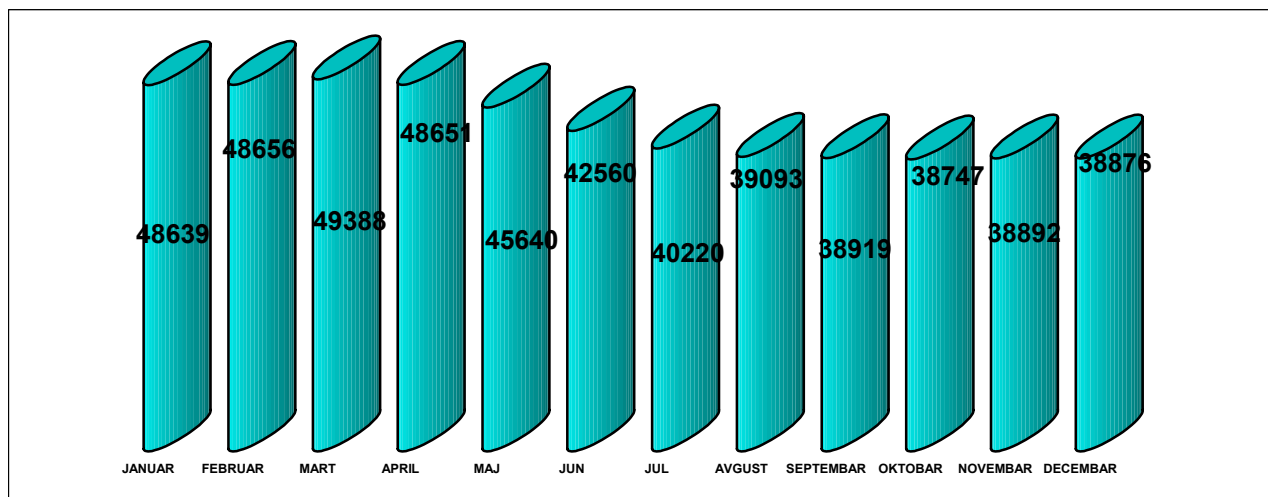
1. NEZAPOSLENOST

Na evidenciji lica koja traže zaposlenje na dan 31.12.2006. godine bilo je registrovano 38.876 lica. Ovaj broj je manji za 9.969 ili 20,41% u odnosu na stanje na dan 31.12.2005. godine. U ovoj godini je značajno smanjen broj nezaposlenih lica i kod ženske populacije, i to za 5.575 lica ili 23,93% (23.294 nezaposlenih žena na kraju 2005. godine, 17.719 na kraju 2006. godine).

Stopa nezaposlenosti na dan 31.12.2006. godine iznosila je 14,73%, što je manje za 3,77% u odnosu na stopu nezaposlenosti na kraju 2005. godine (18,50%).

Grafički prikaz kretanja broja nezaposlenih lica po mjesecima u toku 2006. godine dat je u sljedećem pregledu:

**KRETANJE BROJA NEZAPOSLENIH LICA
(JANUAR – DECEMBAR 2006. GODINE)**

Uočava se da je broj nezaposlenih lica varirao u prvom četvoromjesečju, da bi se nakon drugog (značajna smanjenja posmatrano po mjesecima) ovaj broj stabilizovao na oko 39.000 lica. Prvi put se broj nezaposlenih lica koja traže zaposlenje smanjio, po evidenciji, ispod 40.000, da bi najniži nivo dostigao na kraju godine.

U narednom pregledu dat je broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori po opštinama. Mogu se pratiti kretanja i apsolutne i relativne razlike izmedju dva perioda koji se upoređuju, kao i promjene učešća u strukturi.

RB	OPŠTINA	STANJE NA 31.12.2006.	STANJE NA 31.12.2005.	RAZLIKA	INDEX 06/05	STRUKTURA 31.12.2006.	KRETANJE POJAVE U STRUKTURI 2006. U ODNOSU NA 2005.
1	2	3	4	5 = 3 - 4	6 = 3/4x100	7	8
1	ANDRIJEVICA žene	402 174	351 140	51 34	114.53 124.29	1.03% 0.45%	↗ ↗
2	BAR žene	2,565 1,560	3,324 1,976	-759 -416	77.17 78.95	6.60% 4.01%	↘ ↘
3	BERANE žene	2,307 830	3,239 1,251	-932 -421	71.23 66.35	5.93% 2.13%	↘ ↘
4	BIJELO POLJE žene	4,954 2,084	5,089 2,217	-135 -133	97.35 94.00	12.74% 5.36%	↗ ↗
5	BUDVA žene	643 420	953 567	-310 -147	67.47 74.07	1.65% 1.08%	↘ ↘
6	CETINJE žene	1,016 515	1,326 667	-310 -152	76.62 77.21	2.61% 1.32%	↘ ↘
7	DANILOVGRAD žene	942 304	879 379	63 -75	107.17 80.21	2.42% 0.78%	↗ ↗
8	HERCEG NOVI žene	1,197 622	1,757 897	-560 -275	68.13 69.34	3.08% 1.60%	↘ ↘
9	KOLAŠIN žene	869 382	878 441	-9 -59	98.97 86.62	2.24% 0.98%	↗ ↗
10	KOTOR žene	1,426 601	1,861 861	-435 -260	76.63 69.80	3.67% 1.55%	↘ ↘
11	MOJKOVAC žene	984 348	1,269 511	-285 -163	77.54 68.10	2.53% 0.90%	↘ ↘
12	NIKŠIĆ žene	5,126 2,416	7,276 3,529	-2,150 -1,113	70.45 68.46	13.19% 6.21%	↘ ↘
13	PLAV žene	703 276	953 411	-250 -135	73.77 67.15	1.81% 0.71%	↘ ↘
14	PLUŽINE žene	152 77	405 186	-253 -109	37.53 41.40	0.39% 0.20%	↘ ↘
15	PLJEVLJA žene	2,930 1,317	4,190 2,006	-1,260 -689	69.93 65.65	7.54% 3.39%	↘ ↘
16	PODGORICA žene	8,818 4,075	9,720 4,894	-902 -819	90.72 83.27	22.68% 10.48%	↗ ↗
17	ROŽAJE žene	1,213 375	1,764 530	-551 -155	68.76 70.75	3.12% 0.96%	↘ ↘
18	ŠAVNIK žene	259 101	346 146	-87 -45	74.86 69.18	0.67% 0.26%	↘ ↘
19	TIVAT žene	663 346	1,159 635	-496 -289	57.20 54.49	1.71% 0.89%	↘ ↘
20	ULCINJ žene	1,334 616	1,666 835	-332 -219	80.07 73.77	3.43% 1.58%	↗ ↘
21	ŽABLJAK žene	373 190	440 215	-67 -25	84.77 88.37	0.96% 0.49%	↗ ↗
22	UKUPNO žene	38,876 17,719	48,845 23,294	-9,969 -5,575	79.59 76.07	100.00% 45.35%	

Posmatrajući po regijama, najveći apsolutni broj nezaposlenih lica, na dan 31.12.2006. godine, imali su Biro rada Podgorica, sa kancelarijama Cetinje, Danilovgrad i Kolašin (11.645 ili 29,95%), i Biro rada Bijelo Polje, sa kancelarijom Mojkovac (5.938 ili 15,27%). Najmanji broj nezaposlenih lica zabilježen je u Birou rada Herceg Novi, sa kancelarijama Kotor i Tivat (3.286 ili 8,45%) i u Birou rada Pljevlja sa kancelarijom Žabljak (3.303 ili 8,50%). U poređenju sa istim periodom prošle godine evidentirana nezaposlenost je smanjena u svim biroima.

1.1. Nezaposlenost prema stepenu stručne spreme

Jedan od osnovnih pokazatelja nezaposlenih lica je njihova kvalifikaciona struktura. U narednom pregledu prikazano je kretanje broja nezaposlenih lica u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu, kao i apsolutne i relativne razlike izmedju perioda koji se upoređuju i promjene učešća u strukturi.

RB	STEPEN STRUČNE SPREME	STANJE NA 31.12.2006.	STANJE NA 31.12.2005.	RAZLIKA	INDEX 06/05	STRUKTURA 31.12.2006.	KRETANJE POJAVE U STRUKTURI 2006. U ODNOSU NA 2005.
1	2	3	4	5 = 3 - 4	6 = 3/4x100	7	8
1	I STEPEN žene	8,054 3,064	10,625 4,298	-2,571 -1,234	75.80 71.29	20.72% 7.88%	↘ ↘
2	II STEPEN žene	2,094 1,033	2,809 1,495	-715 -462	74.55 69.10	5.39% 2.66%	↘ ↘
3	III STEPEN žene	12,380 4,564	15,329 5,966	-2,949 -1,402	80.76 76.50	31.84% 11.74%	↘ ↘
4	IV STEPEN žene	12,480 7,154	15,830 9,372	-3,350 -2,218	78.84 76.33	32.10% 18.40%	↘ ↘
5	V STEPEN žene	412 44	345 48	67 -4	119.42 91.67	1.06% 0.11%	↘ ↘
6	VI-1 STEPEN žene	1,601 840	1,950 1,053	-349 -213	82.10 79.77	4.12% 2.16%	↘ ↘
7	VI-2 STEPEN žene	10 2	15 2	-5 0	66.67 100.00	0.03% 0.01%	↘ =
8	VII-1 STEPEN žene	1,817 1,008	1,922 1,054	-105 -46	94.54 95.64	4.67% 2.59%	↘ ↘
9	VII-2 STEPEN žene	25 9	19 6	6 3	131.58 150.00	0.06% 0.02%	↘ ↘
10	VIII STEPEN žene	3 1	1 0	2 1	0.00 0.00	0.01% 0.00%	= =
11	U K U P N O žene	38,876 17,719	48,845 23,294	-9,969 -5,575	79.59 76.07	100.00% 43.42%	

Na osnovu datih podataka može se konstatovati da na dan 31.12.2006. godine 26,10% od ukupnog broja nezaposlenih, ili 10.148 lica, čine lica bez stručne spreme i polukvalifikovani radnici. Kvalifikovana radna snaga (III i IV stepen) čini 63,95% od ukupnog broja nezaposlenih (24.860 lica). Nezaposlenih lica sa V i VI stepenom evidentirano je 2.023 ili 5,20% od ukupnog broja. Na evidenciju Zavoda se prijavilo i 1.845 lica sa visokom stručnom spremom (VII-1, VII-2 i VIII stepen), što čini 4,75% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

1.2. Nezaposlenost prema dužini čekanja na zaposlenje

Prema međunarodnim standardima čekanje na zaposlenje u trajanju dužem od godinu dana smatra se dužim čekanjem na zaposlenje. Po podacima Zavoda, na dan 31.12.2006. godine, 35,11% od ukupnog broja nezaposlenih ili 16.266 lica se nalazi manje od godinu dana na evidenciji nezaposlenih lica, dok ostali sa evidencije – 58,16% ili 22.610 lica čekaju na zaposlenje jednu ili više godina.

U narednom pregledu dat je broj nezaposlenih lica prema dužini čekanja na zaposlenje, kao i apsolutne i relativne promjene pojave i promjene učešća u strukturi u 2006. u odnosu na 2005. godinu.

DUŽINA ČEKANJA NA ZAPOSLENJE	STANJE NA 31.12.2006.	UČEŠĆE U %	STANJE NA 31.12.2005.	UČEŠĆE U %	RAZLIKA (2006 - 2005)		KRETANJE POJAVE
					APSOLUTNA	INDEKS	
1	2	3	4	5	6 = 2 - 4	7 = 2 / 4	8
DO 6 MJESECI	9,454	24.32%	10,299	21.09%	-845	91.80%	↗
OD 6 DO 9 MJESECI	3,279	8.43%	3,850	7.88%	-571	85.17%	↗
OD 9 DO 12 MJESECI	3,533	9.09%	2,999	6.14%	534	117.81%	↗
OD 1 DO 3 GODINE	11,371	29.25%	16,570	33.92%	-5,199	68.62%	↘
OD 3 DO 5 GODINA	4,056	10.43%	3,884	7.95%	172	104.43%	↗
OD 5 DO 8 GODINA	2,313	5.95%	3,951	8.09%	-1,638	58.54%	↘
PREKO 8 GODINA	4,870	12.53%	7,292	14.93%	-2,422	66.79%	↘
UKUPNO	38,876	100.00%	48,845	100.00%	-9,969	79.59%	↘

Na osnovu datih podataka (stanje na dan 31.12) zaključuje se da na evidenciji Zavoda postoji veoma velik broj nezaposlenih lica koja čekaju duže od tri godine – 11.239 lica ili 28,91% od ukupnog broja nezaposlenih, pri čemu se visok procenat odnosi i na kategoriju koja čeka više od pet godina – 18,48% ili 7.183 lica. Iznenadjujuće visok procenat pripada nezaposlenim licima koja duže od osam godina čekaju na zaposlenje – 12,53% ili 4.870 lica.

Na osnovu podataka za 2002, 2003, 2004, 2005. i 2006. godinu uočava se opadajući trend ove pojave, odnosno apsolutno i relativno se smanjuje broj lica koja duže čekaju na zaposlenje (2002 - 62.847 lica ili 82,38%; 2003 - 44.378 lica ili 64,67%; 2004 - 37.541 lica ili 63,68% i 2005 - 31.697 lica ili 64,89%; 2006 – 22.610 lica ili 58,16% od ukupnog broja nezaposlenih).

1.3. Nezaposlenost prema godinama starosti

Starosna struktura nezaposlenih lica je jedan od značajnih faktora koji utiču na kvalitet ponude radne snage i na opredjeljenje poslodavaca prilikom izbora kandidata za prijem u radni odnos.

U narednom pregledu data je struktura nezaposlenih lica prema godinama starosti.

GODINE STAROSTI	STANJE NA 31.12.2006.	UČEŠĆE U %	STANJE NA 31.12.2005.	UČEŠĆE U %	RAZLIKA (2006 - 2005)		KRETANJE POJAVE
					APSOLUTNA	INDEKS	
1	2	3	2	5	6 = 2 - 4	7 = 2 / 4	8
DO 18 GODINA	122	0.31%	125	0.26%	-3	97.60%	↗
OD 18 DO 25	7,703	19.81%	10,505	21.51%	-2,802	73.33%	↘
OD 25 DO 30	5,198	13.37%	7,765	15.90%	-2,567	66.94%	↘
OD 30 DO 40	8,592	22.10%	12,921	26.45%	-4,329	66.50%	↘
OD 40 DO 50	9,120	23.46%	10,577	21.65%	-1,457	86.22%	↗
PREKO 50 GODINA	8,141	20.94%	6,952	14.23%	1,189	117.10%	↗
UKUPNO	38,876	100.00%	48,845	100.00%	-9,969	79.59%	↘

Na osnovu datih podataka uočava se da na kategoriju nezaposlenih lica mlađjih od 25 godina, na dan 31.12.2006. godine, otpada 20,13% od ukupnog broja nezaposlenih ili 7.825 lica.

U kategoriju nezaposlenih lica starijih od 25 i mlađjih od 40 godina spada 13.790 lica ili 35,47% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Kategoriju lica starijih od 40 a mlađjih od 50 godina čini 9.120 lica ili 23,46% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Nezaposlena lica sa 50 i više godina starosti – 8.141 lice, učestvuju sa 20,94% u ukupnom broju nezaposlenih na evidenciji Zavoda.

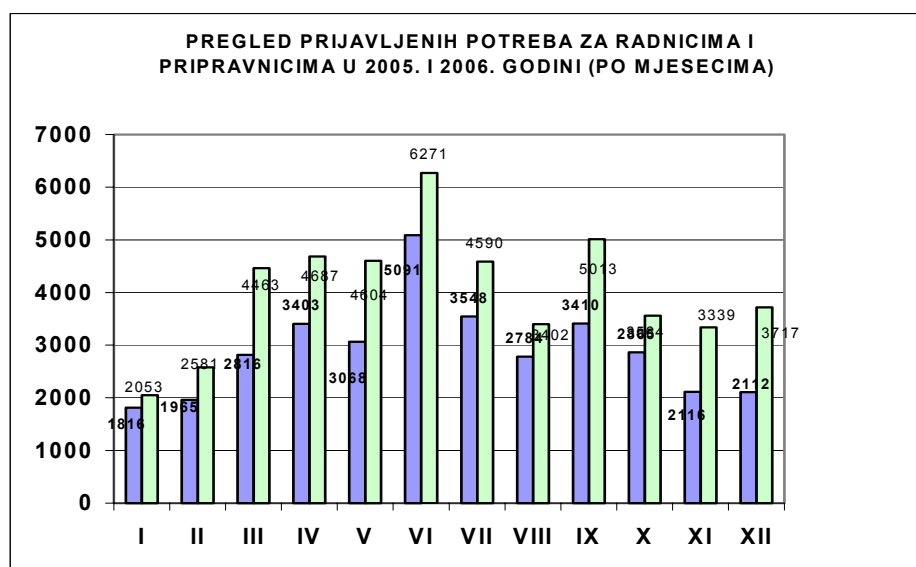
Posmatrajući strukturu nezaposlenih lica prema godinama starosti, u periodu 2002 - 2006. godina, zapaža se opadajući trend za kategorije lica do 40 godina starosti i rastući trend za kategorije lica starih preko 40 godina. Razlog za rastući trend nezaposlenih lica koji su u starosnom dobu od preko 40 godina je likvidacija i stečaj velikog broja preduzeća.

2. ZAPOŠLJAVANJE RADNIKA I PRIPRAVNIKA

U periodu januar - decembar 2006. godine prijavljeno je 48.284 potreba za radnicima i pripravnicima, što je za 13.290 ili 37,98% više u odnosu na prethodni period.

Na osnovu podataka za 2002, 2003, 2004, 2005 i 2006. godinu zapaža se rastući trend ove pojave (2002 - 22.243, 2003 - 32.455, 2004 - 31.065, 2005 - 34.994 i 2006 - 48.284 lica). Broj prijavljenih potreba u 2006. godini je veći za 26.041 lice, što je više nego dvostruko veći broj u odnosu na 2002. godinu (indeks 217,08).

U navedenom periodu 23.463 lica sa evidencije Zavoda je zasnovalo radni odnos, što je za 2.386 lica ili 11,32% više u odnosu na 2005. godinu.

2.1. Zapošljavanje radnika

U periodu januar-decembar 2006. godine prijavljeno je 44.053 potreba za radnicima, što je za 11.245 ili 34,28% više u odnosu na isti period u 2005. godini.

Posmatrano prema stepenu stručne spreme, na potrebe za stručnim radnicima (III-VIII stepen) otpada 30.911 ili 70,17%, a na manje stručne radnike (I i II stepen) 13.142 ili 29,83% od ukupno prijavljenih potreba.

U navedenom periodu radni odnos je zasnovalo 21.435 radnika, što je za 1.815 lica ili 9,25% više nego u prethodnoj godini (naredni pregled).

RB	STEPEN STRUČNE SPREME	STANJE NA 31.12.2006.	STANJE NA 31.12.2005.	RAZLIKA	INDEX 05/04	STRUKTURA 31.12.2006.	KRETANJE POJAVE U STRUKTURI 2006. U ODNOSU NA 2005.
1	2	3	4	5 = 3 - 4	6 = 3/4x100	7	8
1.	I STEPEN	3,399	2,759	640	123.20	15.86%	↗
2.	II STEPEN	1,145	1,084	61	105.63	5.34%	↘
3.	III STEPEN	6,516	5,816	700	112.04	30.40%	↗
4.	IV STEPEN	7,537	6,686	851	112.73	35.16%	↗
5.	V STEPEN	125	91	34	137.36	0.58%	↗
6.	VI-1 STEPEN	905	925	-20	97.84	4.22%	↘
7.	VI-2 STEPEN	0	3	-3	0.00	0.00%	↘
8.	VII-1 STEPEN	1,644	2,220	-576	74.05	7.67%	↘
9.	VII-2 STEPEN	161	31	130	519.35	0.75%	↗
10.	VIII STEPEN	3	5	-2	0.00	0.01%	↘
11.	U K U P N O	21,435	19,620	1,815	109.25	100.00%	↗

Na osnovu datih podataka može se konstatovati da 21,20% od ukupnog broja zaposlenih radnika, ili 4.544 lica, čine lica bez stručne spreme i polukvalifikovani radnici (u kolonama 3, 4 i 5 dati su podaci o stanju pojave na kraju 2005. i 2006. godine, kao i njihova razlika. U koloni 6 dat je njihov odnos, tj. kretanje pojave u 2006. godini po stepenima stručne spreme). Kvalifikovani radnici koji su se zaposlili u 2006. godini (14.053) čine 65,56% od ukupnog broja zaposlenih. U navedenom periodu zaposleno je 1.030 radnika sa V i VI stepenom stručne spreme, što čini 4,81% od ukupnog broja. Takođe, sa visokom stručnom spremom (VII-1, VII-2 i VIII stepen) zaposlilo se i 1.808 radnika ili 8,43% od ukupnog broja zaposlenih u 2006. godini.

2.2. Zapošljavanje pripravnika

U izvještajnom periodu prijavljeno je 4.231 potreba za pripravniciima, što je više za 2.051 ili 93,82% u odnosu na prethodnu godinu.

Najviše su traženi pripravnici sa VII-1 stepenom stručne spreme – 2.266, što je za 1.015 lica ili 83,82% više u odnosu na 2005. godinu, zatim pripravnici sa IV stepenom – 1.310, što je više za 642 lica ili 96,11%, sa VI-1 stepenom 513, što je više za 257 lica ili 100,39%, potom sa III stepenom – 139, što je za 94 lica više ili 208,89% u odnosu na 2005. godinu. Traženo je 8 pripravnika sa V stepenom, što je više za 5 lica ili 166,67% u odnosu na prethodni period, i sa VII-2 stepenom 1 pripravnika, što je za 1 lice više u odnosu na prethodni period.

U 2006. godini zaposleno je 2.028 pripravnika, što je više za 571 lice ili 39,19% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po stepenu stručne spreme, porast zapošljavanja je zabilježen kod pripravnika sa: IV stepenom, za 184 lica ili 38,41%, VII-1 stepenom, za 177 lica ili 24,89%, VI-1 stepenom, za 160 lica ili 72,40%, III stepenom, za 43 lica ili 100%, VII-2 stepenom, za 6 lica, V stepenom, za 2 lica ili 100% više u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje u zapošljavanju pripravnika zabilježeno je kod VI-2 stepena, za 1 lica u odnosu na prethodnu godinu.

3. VIŠAK RADNIKA

Krajem 2006. godine na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazilo se 5.887 radnika koji su zbog stečaja ili likvidacije preduzeća ostali bez posla, što je za 791 radnika ili 11,84% manje u odnosu na prethodni period. U navedenom broju invalidnih lica ima 1.340 ili 22,76% od ukupnog broja stečajaca na dan 31.12.2006. godine.

Najviše je prijavljeno lica sa III stepenom stručne spreme – 1.971 ili 33,48% od ukupnog broja. Slijede nezaposlena lica sa: I stepenom – 1.615 ili 27,43%; IV stepenom – 1.462 ili 24,83% i II stepenom – 532 ili 9,04%. Sa VI-1 stepenom evidentirano je 131 lice ili 2,23%; zatim sa VII-1 stepenom – 107 ili 1,82%; pa sa V stepenom – 68 ili 1,16%. Na evidenciji se nalaze jedno lice sa VII-2 stepenom ili 0,02% od ukupnog broja. Sa VI-2 i VIII stepenom nema prijavljenih na evidenciji.

Otvaranjem stečaja prestao je radni odnos i za 1.340 invalida rada, što je za 39 ili 2,83% manje u odnosu na prethodni period. Njihova kvalifikaciona struktura je sljedeća: najviše invalida rada je sa III stepenom – 489 ili 8,31% od ukupnog broja; sa I stepenom – 475 ili 8,07%; sa IV stepenom – 210 ili 3,57%; sa II stepenom – 141 ili 2,40 %; sa V stepenom – 11 ili 0,19%; sa VI-1 stepenom – 11 ili 0,19%, a najmanje sa VII-1 stepenom – 3 ili 0,05%. Invalida sa VI-2, VII-2 i VIII stepenom nema na evidenciji.

Od ukupnog broja radnika koji su promjenili status u 2006. godini – 1.159, radni odnos je zasnovalo 1.057, dok je 152 penzionisano.

Struktura stečajaca po stepenu stručne spreme, godinama starosti i godinama staža data je sledećim pregledom:

KVALIFIKACIONA STRUKTURA	UKUPNO	UČEŠĆE U %	GODINE ŽIVOTA		RADNI STAŽ			
			Do 50	Preko 50	Do 10 godina	Od 10 do 20	Od 20 do 30	Preko 30
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I STEPEN	1,615	27.43%	761	854	240	634	619	122
II STEPEN	532	9.04%	291	241	100	186	223	23
III STEPEN	1,971	33.48%	1,136	835	355	680	821	115
IV STEPEN	1,462	24.83%	1,047	415	330	597	486	49
V STEPEN	68	1.16%	25	43	3	9	40	16
VI-1 STEPEN	131	2.23%	73	58	31	50	47	3
VI-2 STEPEN	0	0.00%	0	0	0	0	0	0
VII-1 STEPEN	107	1.82%	56	51	27	34	40	6
VII-2 STEPEN	1	0.02%	1	0	1	0	0	0
VIII STEPEN	0	0.00%	0	0	0	0	0	0
U K U P N O	5,887	100.00%	3,390	2,497	1,087	2,190	2,276	334

Prema datim podacima, stečajci čine 15,14% od ukupnog broja nezaposlenih lica, što je za 1,47% više u odnosu na 2005. godinu. Na stečajce od I do IV stepena stručne spreme otpada 94,79% od ukupnog broja stečajaca. Od ukupnog broja stečajaca, 57,58% je mlađih od 50 godina, što je za 8,10% manje u odnosu na prethodni period. Oko 55,67% od ukupnog broja ima do 20 godina radnog staža, što je za 8,99% manje u odnosu na 2005. godinu. Na osnovu datih podataka može se zaključiti da se struktura pomjera u korist lica starije dobi i sa više staža, što njihovo zapošljavanje čini otežanim.

4. PRESTANCI RADNOG ODNOSA

U prošloj godini je evidentirano 5.588 prestanaka radnog odnosa, što je za 319 ili 6,05% više u odnosu na istu pojavu u 2005. godini.

Posmatrano po kvalifikacijama, povećanje broja prijavljenih za zaposlenje po prestanku radnog odnosa zabilježeno je: kod I stepena za 141 lice ili 11,64%, potom kod II stepena, za 54 lica ili 11,97%, kod VI-1 stepena, za 42 lica ili 16,15%, kod IV stepena, za 40 lica ili 2,93%, kod III stepena za 34 lica ili 2,27%, kod VII-1 stepena za 15 lica ili 3,67% i kod VII-2 stepena za 2 lica ili 100%. Smanjenje je zabilježeno kod V stepena, za 9 lica ili 12,16%. Kod VI-2 i VIII stepena nema prijavljenih lica za zaposlenje po prestanku radnog odnosa.

5. NESKLAD IZMEĐU PONUDE I TRAZNJE

Tržište rada u Crnoj Gori karakteriše znatan porast tražnje radne snage, što potvrđuje višegodišnji rast broja oglašanih slobodnih radnih mjesta, odnosno, potreba poslodavaca.

Na znatno povećanje tražnje izraženo kroz povećanje oglašavanja slobodnih radnih mjesta, uticalo je nekoliko okolnosti. To su, prije svega, povoljnija i stabilnija kretanja u oblasti ekonomije, a posebno povećanje proizvodnje, prometa i usluga u nekim, radno-intenzivnim djelatnostima, veće učešće zapošljavanja na određeno vrijeme u odnosu na zapošljavanje na neodređeno vrijeme i sl.

Odnos između ponude i tražnje radne snage, po stanju na dan 31.12.2006. godine, bio je 53.759 : 48.284. Pri tome se kao ukupna ponuda posmatra broj nezaposlenih lica početkom godine (stanje na dan 31.12.2005. godine) uvećan za ukupan broj novih prijavljivanja na evidenciju Zavoda u toku 2006. godine, dok tražnju radne snage čini ukupan broj oglašanih radnih mjesta u 2006. godini.

Razlog za postojanje razlike između ponude i tražnje leži u činjenici da se one razlikuju po osnovu broja zanimanja koja se nude odnosno traže. Tako, na evidencijama Zavoda se nalazi 972 vrste zanimanja, ali je oglašena potreba za 874 vrste zanimanja. Od toga, za 574 vrste zanimanja koja se nude postoji tražnja, dok se neslaganje ogleda u sljedećem:

- za 547 vrsta zanimanja koja postoje na evidenciji ne postoji tražnja («suficit» u ponudi radne snage),
- za 328 vrsta zanimanja oglašena je potreba, ali lica sa takvim kvalifikacijama nema na evidenciji («deficit» u ponudi radne snage),
- kod 46 vrsta zanimanja ponuda je jednaka tražnji.

Ako bi se, zbog realnijeg analitičkog sagledavanja broja zanimanja, eliminisala ona kod kojih nema tražnje ili ponude, odnosno ona kod kojih je ponuda ili tražnja do pet nezaposlenih lica (kod tih zanimanja broj nezaposlenih u ukupnom broju, tj. ponudi čini 1,8% a u ukupnoj tražnji tj. oglašanim slobodnim radnim mjestima 2,6%), broj navedenih zanimanja bi bio dvostruko manji.

Ponuda lica koja su tražila zaposlenje u periodu januar – decembar 2006. godine niža je od tražnje kod II stepena, kod VII-1 stepene i kod VII-2 stepena stručne spreme, dok je kod ostalih stepena stručne spreme ona veća od tražnje (naredni pregled).

STEPEN STRUČNE SPREME	TRAŽNJA (oglašena radna mjesta)	PONUĐA (broj nezapo- slenih lica)	PONUĐA NA JEDNU TRAŽNJU	RAZLIKA
1	2	3	4	5 = 3 - 2
I STEPEN	9,973	10,968	1:1,10	995
II STEPEN	3,178	2,626	1:0,83	-552
III STEPEN	12,768	16,813	1:1,32	4,045
IV STEPEN	13,320	17,401	1:1,31	4,081
V STEPEN	468	596	1:1,27	128
VI-1 STEPEN	1,500	2,321	1:1,55	821
VI-2 STEPEN	1	15	1:15,00	14
VII-1 STEPEN	6,904	2,972	1:0,43	-3,932
VII-2 STEPEN	168	43	1:0,26	-125
VIII STEPEN	4	4	1:1,00	0
UKUPNO	48,284	53,759	1:1,11	5,475

Najveća razlika u apsolutnom smislu javlja se kod IV stepena – 4.081 i kod III stepena – 4.045, što znači da postoji suficit ponude nad tražnjom. Takođe, kod I stepena postoji značajna razlika između ponude i tražnje - suficit (višak ponude nad tražnjom) iznosi 995. Najveća razlika u slučaju deficita tražnje nad ponudom je evidentirana kod VII-1 stepena – 3.932.

ZAPOŠLJAVANJE I NEZAPOSLENOST (OSNOVNI POKAZATELJI)

OSNOVNI PODACI DINAMIKA	I – XII 2006. UKUPNO	I – XII 2005. UKUPNO	RAZLIKA (2 - 3)	INDEX (2 / 3 x 100)
1	2	3	4	5
Zapošljavanje radnika i pripravnika posredstvom Zavoda za zapošljavanje	23.463	22.534	929	104,12
Potrebe za radnicima i pripravniciima	48.284	34.994	13.290	137,98
Potrebe za radnicima	44.053	32.808	11.245	134,28
Potrebe za pripravnicima	4.231	2.186	2.045	193,55
Zapošljavanje pripravnika	2.028	1.457	571	139,19
Prestanci radnog odnosa	5.588	5.269	319	106,05
Prijavljeni na zaposlenje	31.561	30.035	1.526	105,38
Lica koja traže zaposlenje (prosjeak)	43.191	54.459	- 11.268	79,31
Lica koja prvi put traže zaposlenje (prosjeak)	14.856	23.010	- 8.154	64,56
Novčana naknada (broj slučajeva)	94.001	73.649	20.352	127,63

2) TRANSFORMACIJA PREDUZEĆA I PRIVATIZACIJA AKCIJA ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

U periodu 1.1 – 31.12.2006. godine služba za transformaciju se bavila poslovima iz oblasti privatizacije preduzeća.

Planom privatizacije za 2006. godinu bila je predviđena prodaja akcija putem:

1. javnog tendera,
2. javne aukcije, i
3. berzanske prodaje akcija.

1. PRODAJA AKCIJA

I Prodaja akcija putem javnog tendera (grupa 1 iz Plana)

Shodno odlukama Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u navedenom periodu date su na prodaju akcije Zavoda u sljedećim društvima iz ove grupe: AD “Crnogoraput” – Podgorica, AD “Jadran” – Perast, AD “Polimka” – Berane, HTP AD “Boka” – Herceg Novi, AD “Duvanski kombinat” – Podgorica, AD “Željezara” – Nikšić, AD “Jadransko brodogradilište” – Bijela, UTIP AD “Crna Gora” – Podgorica. Prodate su akcije Zavoda u UTIP AD “Crna Gora” – Podgorica, AD “Jadran” – Perast, AD “Polimka” – Berane i AD “Crnogoraput” – Podgorica. Realizovana je i prodaja akcija Zavoda u “Pljevaljskoj banci” – Pljevlja, za koju je Odluka o davanju na prodaju donijeta u toku 2005. godine.

Zavod za zapošljavanje je ostvario ukupan prihod od prodaje akcija društava iz ove grupe u iznosu od 4.011.596,91 Eur (2.681.722,91 Eur u gotovini, 898.566 Eur u obveznicama stare štednje i 431.308 Eur u obveznicama restitucije). Navedeni iznos ne sadrži sredstva od prodaje akcija Zavoda u AD »Željezara« - Nikšić, jer su ista uplaćena za rješavanje tehno-ekonomskih viškova u ovom društvu. Ukupnim ostvarenim prihodom obuhvaćen je i prihod od prodaje akcija Zavoda u AD ”Korali” HTP – Bar, koji je uplaćen početkom januara 2006. godine, dok je Ugovor potpisan krajem 2005. godine. Zavod je izmirio obaveze za usluge savjetnika (provizija) u privatizaciji navedenih društava u iznosu od 132.844,69 Eur.

II Prodaja akcija putem aukcije ili ubrzanog tendera (grupa 2 iz Plana)

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore je u toku 2006. godine donio Odluku o davanju na prodaju akcija Zavoda za zapošljavanje u AD Ski centar "Bjelasica" – Kolašin, u stečaju. Postupak prodaje nije realizovan, jer se nijesu stekli uslovi za održavanje aukcijske prodaje.

III Prodaja akcija na berzi (grupa 3 iz Plana)

U skladu sa Planom privatizacije za 2006. godinu nastavljena je prodaja akcija na berzi. Ponuđene su akcije Zavoda za zapošljavanje u 41 društvu, a prodate u 16 društava (u ovaj broj uračunata je i prodaja akcija Zavoda u "Podgoričkoj banci" AD – Podgorica i "Nikšićkoj banci" AD – Nikšić, koje su prodate putem berze iako Planom privatizacije za 2006. godinu nisu bile predviđene za berzansku prodaju).

Plaćanje akcija vršeno je novcem i obveznicama stare devizne štednje i restitucije. Akcije osam društava plaćene su obveznicama stare devizne štednje, akcije dva društva plaćene su novcem, dok su akcije četiri društva plaćene obveznicama restitucije. Akcije dva društva plaćene su dijelom novcem a dijelom obveznicama stare devizne štednje i restitucije.

Ukupni prihod koji je Zavod za zapošljavanje ostvario u navedenom periodu prodajom akcija putem berze iznosi 1.073.216,28 Eur, od čega na obveznice stare devizne štednje otpada iznos od 187.221 Eur (učešće od 17,44% u ukupnom prihodu), na obveznice restitucije otpada iznos od 636.740 Eur (učešće 59,33%), dok je u gotovini naplaćeno 249.255,28 Eur (učešće od 23,23% u ukupnom prihodu) ili svega 3,87% od nominalne vrijednosti prodatih akcija. Akcije su prodate uz prosječan popust od 83,37%.

Berzanska prodaja akcija je izvršena na Berzi Nex Montenegro i Montenegro berzi i to posredstvom pet brokerskih kuća: AD "CG broker" – Podgorica (11 društava), AD "Holder broker" – Podgorica (jedno društvo), AD "Monteadria broker - diler" – Podgorica (dva društva), AD "Vip" – Podgorica (jedno društvo) i AD "MB broker" – Podgorica (jedno društvo). Za te usluge, ukupno je plaćeno na ime provizije 7.798,86 Eur.

Akcije su na berzi nuđene i prodavane uz visoke diskonte koje je određivala Komisija za berzansku prodaju akcija Zavoda za zapošljavanje u zavisnosti od kretanja cijena akcija na berzi i od odnosa ponude i tražnje. Visina diskonta se kretala i do 97,5%. Najveći broj akcija je prodat sa diskontom od 95% od nominalne vrijednosti akcija (devet društava ili 56,25% ukupnog broja društava čije su akcije prodate).

Pored navedenog prihoda od prodaje akcija, na berzi su prodate i obveznice koje je Zavod za zapošljavanje "prihodovao" prodajom svojih akcija za staru deviznu štednju, u ukupnom iznosu od 923.511,98 Eur.

2. PRODAJA UDJELA

U toku 2006. godine prodata su dva udjela Zavoda za zapošljavanje, i to: udio u DOO "Servis za knjigovodstvene usluge" – Tivat i udio u DOO "Urbanizam i projektovanje" – Bar. Oba udjela prodata su za gotovinu. Ostvaren je prihod u iznosu od 30.959,45 Eur.

3. REALIZACIJA PRIVATIZACIONIH UGOVORA U TOKU

U toku je realizacija ugovora o kupoprodaji akcija Zavoda za zapošljavanje u sedam društava. U 2006. godini realizovan je Ugovor o kupoprodaji kontrolnog paketa akcija u AD "Ribarstvo" – Rijeka Crnojevića. Ostvaren je prihod u iznosu od 17.648,94 Eur.

Pored navedenih aktivnosti služba za transformaciju je u izvještajnom periodu saradivala sa Sektorom za pravne poslove, u vezi sa pokrenutim sporovima iz privatizacije preduzeća, kao i sa Sektorom za ekonomske poslove, po pitanjima praćenja otplate akcija.

4. UKUPAN PRIHOD OD PRODAJE AKCIJA I UDJELA

Ukupan prihod od prodaje akcija, udjela i obveznica Zavoda za zapošljavanje u 2006. godini iznosi 4.979.242,56 Eur, a čine ga: 2.699.371,85 Eur od prodaje akcija društava iz prve grupe iz Plana i realizacija jednog ugovora o privatizaciji u toku, 249.255,28 Eur (prihod od prodaje akcija na berzi za gotovinu), 30.959,45 Eur od prodaje udjela, 923.511,98 Eur (prihod od prodaje obveznica Zavoda na berzi za gotovinu), prihod u obveznicama stare devizne štednje u iznosu od 8.096 Eur i prihod u obveznicama restitucije u iznosu od 1.068.048 Eur. Posmatrano po sredstvima plaćanja: na gotovinu otpada iznos od 3.903.098,56 Eur (78,39% od ukupnog prihoda), na obveznice stare devizne štednje iznos od 8.096 Eur (0,16%) i na obveznice restitucije iznos od 1.068.048 Eur (21,45%).

3) PROGRAM ZA KONTINUIRANO STIMULISANJE ZAPOŠLJAVANJA I PREDUZETNIŠTVA U CRNOJ GORI

U periodu januar – decembar 2006. godine podnijeto je 1.939 zahtjeva za dodjelu kredita, ukupne vrijednosti 9.527.588 Eur, za otvaranje 3.130 novih radnih mjesta.

Posmatrano po opštinama, najviše podnijetih zahtjeva je: u Nikšiću (454 ili 23,41%), Podgorici (191 ili 9,85%), Beranama (187 ili 9,64%), Pljevljima (169 ili 8,72%) i Rožajama (150 ili 7,74%), a najmanje: u Tivtu (8 ili 0,41%), Kotoru i Žabljaku (po 15 ili 0,77%), Plužinama (17 ili 0,87%) i Ulcinju (28 ili 1,44%).

Posmatrano po djelatnostima, najzastupljenije su djelatnosti iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (54,93%). Slijede trgovina (12,38%) i zanatstvo i lične usluge (11,35%). Najmanje zahtjeva se odnosi na projekte iz oblasti: šumarstva (0,15%), obrazovanja, nauke, kulture i informacija (0,41%) i građevinarstva (0,52%).

Za bavljenje privatnim biznisom zainteresovana su lica svih obrazovnih profila. U odnosu na stepen stručne spreme najveći broj predatih zahtjeva odnosi se na lica sa nižim stepenom obrazovanja, i to: NK, PK i lica sa trogodišnjim srednjim obrazovanjem čine ukupno 57,66%, dok lica sa srednjom stručnom spremom i VKV čine 28,78%. Na lica sa višom i visokom stručnom spremom otpada 13,56% od ukupnog broja lica koja su konkurisala za kredit. U odnosu na prethodni period uočava se promjena u korist lica sa većim obrazovanjem.

U posmatranom periodu regionalne komisije su pozitivno ocijenile 1.867 zahtjeva, ukupne vrijednosti 9.203.888 Eur, čime bi se omogućilo zapošljavanje 3.020 radnika.

U toku 2006. godine Republička komisija je odobrila 2.038 zahtjeva (navedeni broj uključuje i zahtjeve iz prethodnog perioda) vrijednih 10.183.168 Eur, za otvaranje 3.348 novih radnih mjesta.

Najveći broj kredita je odobren u opštinama: Nikšić (530 ili 26%), Podgorica (223 ili 10,94%), Berane (200 ili 9,81%), Pljevlja (145 ili 7,11%) i Bijelo Polje (141 ili 6,92%).

Kreditni su odobravani za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše odobrenih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (48,82%). Slijede zanatstvo i lične usluge (14,43%) i trgovina (13,84%).

Kao što je poznato, realizacijom ovog Programa mogu se rješavati problemi u zapošljavanju tehno-ekonomskih viškova. U toku 2006. godine 84 lica koja su u preduzećima zbog tehno-ekonomskih i organizacionih promjena ostala bez posla

dobila su kredit putem ovog Programa. Za tu namjenu je izdvojeno 474.371 Eur, za zapošljavanje 144 lica.

Zavod je preko regionalnih komisija vršio kontrolu namjenske upotrebe odobrenih sredstava. Od 1.254 iskontrolisanih korisnika kredita, po ocjeni regionalnih komisija 759 ili 60,53% je u potpunosti namjenski iskoristilo sredstva, što znači da su sredstva upotrijebljena u skladu sa biznis planom, djelatnost registrovana i otvoren predviđen broj radnih mjesta.

U fazi ispunjenja navedenih obaveza je 443 ili 35,33%, koji najčešće kasne iz objektivnih razloga (problemi registracije preduzeća i osiguranja lica, problemi osiguranja individualnih poljoprivrednih proizvođača za programe sa više zaposlenih i dr.).

Odobrena sredstva nenamjenski je iskoristilo 52 ili 4,15% navedenog broja korisnika kredita. Protiv njih je pokrenut postupak raskida Ugovora o kreditu.

Zavod za zapošljavanje je 15. juna 2006. godine raspisao Konkurs za dodjelu kredita radi stimlisanja zapošljavanja i preduzetništva za lica sa invaliditetom. Pravo učešća imala su sva fizička lica sa evidencije nezaposlenih i pravna lica koja su imala namjeru da zaposle lica sa invaliditetom, kao i invalidna lica sa evidencije nezaposlenih. Najveći iznos kredita je bio u visini od 17.500 Eur. Sedam invalidnih lica je podnijelo zahtjev za dodjelu sredstava, ukupne vrijednosti 40.568 Eur, za zapošljavanje 12 lica. Svi projekti su pozitivno ocijenjeni i isfinansirani.

II SEKTOR ZA INFORMATIKU

Rad Informacionog sistema Zavoda je zasnovan na tehničko-tehnoliškoj podršci kompjuterske opreme i upotrebi odgovarajućih programskih aplikacija, koji se kontinuirano proširuju i razvijaju prema potrebama Zavoda. U 2006. godini kupljeno je oko 30 računara i 30 štampača, tako da sistem sada raspolaže sa ukupno 330 računara i 200 štampača, raspoređenih u 22 lokalne računarske mreže, koje su međusobno povezane u WAN Zavoda, na bazi MPLS tehnologije MIPNET-a Telekomu Crne Gore (brzine prenosa od 128 Kb/s (kancelarije) do 256Kb/s (biroi), odnosno 2 Mb/s na lokaciji Sektora za informatiku).

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Programske aplikacije i baza podataka su centralizovane na republičkom nivou, čime je obezbijedena jedinstvenost podataka u realnom vremenu.

U Sektoru u toku 2006. godine su realizovane sljedeće aktivnosti:

1) Informatička podrška projektu »Šansa mladima«.

Vladin projekat zapošljavanja lica koji prvi put zasnivaju radni odnos, za čiju je operativnu realizaciju zadužen Zavod, je u potpunosti informatički podržan, od unosa podataka do obrade rezultata.

Za potrebe projekta urađen je web sajt (www.sansamladima.cg.yu) na kojem su se registrovale prijave zainteresovanih kandidata i poslodavaca za učešće u projektu. Pored prijavljivanja putem sajta, svi potencijalni pripravnici su svoju prijavu mogli ostaviti i slanjem odgovarajuće SMS poruke, na jedan od brojeva SMS Centra Zavoda (067/339-111 ili 069/339-111).

2) Realizacija Web-portala »Crnogorska banka poslova«.

Portal »Crnogorska Banka Poslova« je prva elektronska berza rada u Crnoj Gori. Realizovan je kao javni servis zapošljavanja, koji omogućava brzu razmjenu informacija između poslodavaca i tražioca zaposlenja, putem Interneta, uz moderatorsku ulogu Zavoda.

Postupak oglašavanja slobodnih radnih mjesta na portalu je potpuno automatizovan tako da su informacije o aktuelnim poslovima dostupne svim zainteresovanim 24 časa dnevno.

3) Projektovanje, izrada i implementacija aplikacije »Evidencija zahtjeva za finansiranje pripravničkog staža«.

Aplikacija predstavlja kompletnu informatičku aproksimaciju poslova evidentiranja zahtjeva za finansiranjem pripravničkog staža i donošenja odgovarajućih odluka. Priprema dokumenata, koji su proizvod procesa evidentiranja zahtjeva za finansiranje pripravničkog staža, je u potpunosti automatizovana.

4) Projektovanje i implementacija aplikacije »Finansiranje pripravničkog staža«.

Aplikacija je logičan slijed automatizacije procesa stručnog osposobljavanja pripravnika i namijenjena je evidentiranju obračuna i isplate sredstava koje Zavod refundira poslodavcima koji su zaposlili pripravnike posredstvom Zavoda.

5) Učešće na INFOFEST-u 2006.

Na XIII festivalu informatičkih dostignuća - INFOFEST 2006. Zavod je, pored već standardnih usluga baziranih na informacionim tehnologijama (SMS Servis Zapošljavanja i Elektronska Berza Rada), zvanično predstavio program »Osnove rada na računaru«, koji je, krajem juna, Savjet za stručno obrazovanje verifikovao kao javno važeći program informatičkog opismenjavanja odraslih u Republici Crnoj Gori.

Prezentacija ovog programa i pratećih materijala za sticanje i provjeru znanja je izazvala veliko interesovanje učesnika i posjetilaca festivala. Kvalitet rješenja potvrdio je i Upravni odbor festivala, koji je, na predlog Stručnog odbora INFOFEST-a 2006. dodjelio priznanje Zavodu za zapošljavanje Crne Gore za doprinos u širenju bazne informatičke pismenosti.

6) Održavanje i nabavka.

Uporedo sa poslovima vezanim za implementaciju osnovnih funkcija sistema zapošljavanja u jedinstveni informacioni sistem odvijale su se i razne aktivnosti na korektivnom i perfekktivnom održavanju tehničke infrastrukture i postojećih programskih rješenja.

III SEKTOR ZA ZAPOŠLJAVANJE

1) PROGRAMI I MJERE ZAPOŠLJAVANJA

1. POSREDOVANJE I EVIDENCIJE U ZAPOŠLJAVANJU

Posredovanje pri zapošljavanju obuhvata skup administrativnih i stručnih postupaka kojima se obezbjeđuje selektivno i funkcionalno povezivanje poslodavaca i kandidata za zapošljavanje.

Posrednička funkcija Zavoda realizuje se, pored ostalog, u okvirima sljedećih grupa poslova:

- informisanje nezaposlenih lica o uslovima i mogućnostima zapošljavanja, zahtjevima rada, obavezama i pravima po osnovu nezaposlenosti,
- saradnja sa poslodavcima u cilju zadovoljavanja njihovih kadrovskih potreba,
- motivisanje i osposobljavanje nezaposlenih za aktivno traženje, odnosno prihvatanje zaposlenja ili drugačiji izlaz iz nezaposlenosti,
- obrazovanje i obuka nezaposlenih lica u funkciji pripreme za zaposlenje,
- praćenje ponude i tražnje na tržištu rada u cilju formiranja baze podataka za projektovanje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja,
- profesionalno informisanje i savjetovanje školske omladine,
- podsticanje zapošljavanja teže zapošljivih osoba,
- evidencija i statistika u oblasti nezaposlenosti i zapošljavanja.

Realizacija programskih zadataka u ovoj oblasti odvijala se u skladu sa Planom rada Zavoda za 2006. godinu. Na obim realizovanih aktivnosti u 2006. godini ukazuju, pored ostalog, sljedeći pokazatelji:

- Broj nezaposlenih lica na dan 31.12.2006. godine – 38.876.
- Prosječan broj lica koja su tražila zaposlenje u posmatranom periodu – 43.191.
- Ukupan broj novih prijavljivanja lica na evidenciji Zavoda – 31.561.
- Ukupan broj novoprijavljenih lica – 14.883.
- Ukupan broj slučajeva novčane naknade – 94.001.
- Oglašena slobodna radna mjesta – 48.284.
- Broj nezaposlenih lica za koja su uradjeni individualni planovi zapošljavanja – 85.665.
- Broj nezaposlenih lica obuhvaćenih informacijskim razgovorima – 14.883.

- Broj nezaposlenih lica obuhvaćenih informativno–motivacijskim seminarima (radionice) – 3.285.
- Broj lica uključenih u programe obrazovanja i obuke za zaposlenje – 4.275.
- Broj zaposlenih lica sa evidencije Zavoda – 32.838.
- Broj lica uposlenih na sezonskim poslovima – 6.780.
- Zapošljavanje pripravnika – 2.028, posredstvom Zavoda (finansiranje staža) – 1.219.
- Zapošljavanje nerezidentnih fizičkih lica – 49.475.
- Mladi obuhvaćeni programima profesionalnog informisanja i savjetovanja - 20.000.

Radi podsticanja veće zapošljivosti i unapređenja kvaliteta ponude radne snage kontinuirano su realizovani utvrđeni oblici rada sa nezaposlenima. To su:

1.1. Informativni razgovori

Namijenjeni su svim novoprijavljenim licima, da bi se upoznali sa ulogom Zavoda za zapošljavanje na tržištu rada i dobili informacije o pravima i obavezama u periodu nezaposlenosti, kao i uslovima i mogućnostima uključivanja u odgovarajuće programe aktivne politike zapošljavanja. U 2006. godini kroz ovaj stručni tretman prošlo je 14.883 lica.

1.2. Intervjui i planovi zapošljavanja

Za svako nezaposleno lice savjetnici za zapošljavanje su uradili individualni plan zapošljavanja. Planovi su urađeni na osnovu standardizovanog intervjua, prilagođenog za ovu namjenu, sa ciljem da se brže dođe do posla, uz odgovarajuću stručnu pomoć i podršku savjetnika. U posmatranom periodu je urađeno 85.665 planova zapošljavanja. Veliku pomoć pri obradi nezaposlenih lica, izradi planova za zapošljavanje, kao i praćenju realizacije utvrđenih planova, omogućila je primjena aplikacije ENL.

1.3. Informativno – motivacioni seminari (radionice)

Ovi programi namijenjeni su svim nezaposlenim licima, a imaju svrhu da informišu nezaposlene o značajnim obilježjima tržišta rada, uslovima i mogućnostima zapošljavanja. Osnovni cilj im je da jačaju samopouzdanje i motivišu nezaposlene za samostalno i aktivno traženje zaposlenja. Uz ovo, uče se i konkretne vještine pisanja

molbi, biografija, predstavljanje poslodavcu. U posmatranom periodu ovu vrstu programa prošlo je 3.285 nezaposlenih lica.

1.4. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

Saglasno zakonskoj obavezi, slobodna radna mjesta su kontinuirano oglašavana triput nedjeljno u listovima: "Pobjeda" i "Dan", kao i na veb sajtu Zavoda. Tokom 2006. godine oglašeno je 48.284 slobodnih radnih mjesta, kroz 25.808 prijava o slobodnom radnom mjestu.

Od ukupno oglašanih slobodnih radnih mjesta 44.053 ili 91,24% su potrebe za radnicima, a 4.231 ili 8,76% su iskazane potrebe za pripravnicima.

Na radni odnos na neodređeno vrijeme otpada 12.047 ili 24,95% od ukupnog broja oglašanih slobodnih radnih mjesta, 23.142 ili 47,93% se odnosi na radni odnos na određeno vrijeme, 4.524 ili 9,37% su pripravnici i 8.571 ili 17,75% su ostale vrste radnog odnosa (pripravnik – volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanje invalida).

Posmatrano prema vrsti radnog mjesta, 25.919 ili 53,68% su novootvorena radna mjesta, a 22.365 ili 46,32% su upražnjena radna mjesta.

2. SARADNJA SA POSLODAVCIMA

Nova doktrina rada u Zavodu podrazumijeva sprovođenje aktivne politike zapošljavanja kroz aktivan odnos sa svim učesnicima u tom procesu, a prije svega poslodavcima kao ključnim činocima, kako za kreiranje tako i za realizaciju i razvoj programa zapošljavanja.

Projekti koje realizuje Zavod su, pored podsticanja zapošljavanja, omogućili i uspostavljanje socijalnog partnerstva sa poslodavcima i drugim institucijama, koje je potrebno dalje razvijati i unapređivati. Na taj način poslodavci direktno utiču i na povećanje kvaliteta ponude radne snage, odnosno njenog osposobljavanja za aktuelne zahtjeve rada i uopšte na politiku zapošljavanja.

Imajući u vidu činjenicu da će se ubuduće posebna pažnja posvećivati teže zapošljivim kategorijama i marginalnim grupama kao i licima sa invaliditetom, radi njihovog zapošljavanja i uključivanja u društvo rada, to je saradnja sa poslodavcima prioritet Zavoda za zapošljavanje u narednoj godini.

Saradnja sa poslodavcima u 2006. godini je unaprijeđena u odnosu na prethodne godine i realizovana na kvalitetan način, tako što su poslodavci bili uključeni:

- u selekciju, odnosno u utvrđivanje kriterijuma za odabir kandidata za obučavanje,
- u komisije za izradu programa obuke odraslih,
- u izbor instruktora obuke za praktični dio nastave,
- na sastancima i okruglim stolovima gdje se iznose problemi i predlažu rješenja u vezi sa kvalitetom obuke i deficitom kadrova na tržištu rada.

Pored ovoga, poslodavci, kao izvođači ili provajderi obuke, zajedno sa Zavodom pomažu obučanim nezaposlenim licima da što prije dođu do zaposlenja.

Poslodavci, takođe, učestvuju u TV emisijama koje priprema Zavod i na taj način promoviraju stručno obrazovanje i obuku kao uslov za brže zaposlenje.

U okviru Zavoda, a u skladu sa primjenom tehnologije rada, određena su lica za rad sa poslodavcima koja su po prvi put učestvovala u izradi analize ankete kod poslodavaca na regionalnom nivou i na taj način konkretno sproveli analizu tržišta rada na području koje pokrivaju biroji rada i time stvorili jednu osnovu za planiranje i realizaciju programa obuke nezaposlenih lica.

Radi unapređenja saradnje sa poslodavcima Zavod je učestvovao i na sajmovima u Budvi i Podgorici, gdje su organizovani okrugli stolovi i uočena velika zainteresovanost poslodavaca za takvim vidom komunikacije i saradnje.

Takođe, radi bolje saradnje sa poslodavcima, savjetnici prate i oglašavanje radnih mjesta mimo Zavoda da bi imali bolji uvid u njihove potrebe, što će uticati na preduzimanje mjera aktivne politike zapošljavanja.

U okviru Projekta VET-2 »Podrška stručnom obrazovanju i obuci u Crnoj Gori«, Evropska agencija za rekonstrukciju je u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje realizovala jednu od šest komponenti – Analizu potreba za obrazovanjem i stručnim usavršavanjem.

Urađene su i tri analize na regionalnom nivou:

- Analiza potreba sjeverne regije, u oblasti drvoprerade,
- Analiza potreba centralne regije, u oblasti građevinarstva,
- Analiza potreba južne regije, u oblasti turizma i ugostiteljstva.

Analize i predviđanje potreba za obrazovanjem i osposobljavanjem su osnova za kreiranje i dalji razvoj programa obuke, orijentisanim na zadovoljavanje potreba na tržištu rada.

Takođe, u 2006. godini urađena je Analiza deficitarnih zanimanja u Crnoj Gori, koja će pomoći i poslodavcima – izvođačima obuke da planiraju obuku za narednu godinu, kao i da izvrše blagovremenu pripremu za to.

3. CENTRI ZA OBUKU

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke i Ministarstvom rada i socijalnog staranja dana 22.9.2002. godine potpisao Sporazum o osnivanju tri Centra za obuku u okviru RJ Centar za ljudske resurse.

Centri za obuku su osnovani, kako za praktično usavršavanje i obrazovanje učenika iz redovnog školskog sistema, tako i za obuku nezaposlenih lica sa evidencije nezaposlenih i drugih lica.

Funkcionišu u okviru Zavoda za zapošljavanje, kao posebne jedinice locirane pri biroima rada. Njihova oprema je smještena u prostorijama srednjih stručnih škola, gdje se izvodi obuka.

Centri su formirani u Herceg Novom, za oblast ugostiteljstva i turizma, u Beranama, za drvoprerađu, i u Podgorici, za informatičku, metalsko-mašinsku i građevinsku djelatnost.

U 2006. godini obučeno je ukupno 571 lice, od čega u Podgorici 481, Herceg Novom 50 i Beranama 40 lica, što znači da je godišnji plan Zavoda ostvaren na nivou od 69%.

Pregled plana i realizacije obuke svih Centara

Centri za obuku	Plan 2006	Izvještaj 2006	Izvršenje (%)
Herceg Novi	90	50	55,56
Podgorica	540	481	89,07
Berane	200	40	20,00
Ukupno:	830	571	68,80

Centar za obuku Herceg Novi

Centar za obuku u Herceg Novom ima prvenstveno zadatak da zadovoljava potrebe poslodavaca na Crnogorskom primorju za obučenom radnom snagom, prije svega za turističku sezonu, i time doprinosi smanjenju nezaposlenosti na crnogorskom primorju i u Crnoj Gori.

Ovaj Centar za obuku odraslih u 2006. godini organizovao je obuku za zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma, za ukupno 50 polaznika.

Programi obuke su bili: recepcioner, turistički animator, kuvar, pomoćni kuvar i konobar.

Ovaj Centar je, uz pomoć VET Projekta, izradio Regionalnu strategiju razvoja Centra za obuku Južne regije. Pored ovoga, urađena je i analiza potreba za obukom i osposobljavanjem kadrova iz oblasti turizma i ugostiteljstva u narednom periodu.

Centar za obuku Podgorica

Ovaj Centar je u 2006. godini evidentirao najviše polaznika iz oblasti informatičkog opismenjavanja, ukupno 406, dok je iz oblasti građevinarstva bilo 75 polaznika, što ukupno iznosi 481.

Planom je bilo predviđeno 540 lica, te je ostvarenje 89% u odnosu na plan.

Obuka je organizovana za nezaposlena lica iz informatičkog opismenjavanja u dobro opremljenim kabinetima, dok se obuka za građevinska zanimanja izvodila u radionicama Centra i gradilištima, u saradnji sa poslodavcima.

Centar je, uz pomoć VET Projekta, izradio Regionalnu strategiju razvoja Centra za obuku Središnje regije i uradio analizu potreba za obukom i osposobljavanjem kadrova iz oblasti građevinarstva, organizovao prezentaciju analize poslodavcima, učestvovao u organizaciji okruglog stola na sajmu građevinarstva u Budvi, na Festivalu obrazovanja odraslih i organizovao niz drugih aktivnosti vezanih za promociju i marketing Centra.

Centar za obuku u Beranama

U ovom Centru obučeno je 40 polaznika iz oblasti drvoprerade, za zanimanja pomoćni stolar i stolar. Za ovu namjenu izdvojeno je 500 Eur po jednom polazniku, odnosno ukupno 20.000 Eur.

Centar za obuku Berane je organizovao i obuku u drugim biroima na sjeveru Crne Gore iz oblasti drvoprerade i realizovao druge aktivnosti:

- prezentaciju analize potreba za osposobljavanjem u Beranama;
- prezentaciju potreba poslodavaca u oblasti drvoprerade na sajmovima, okruglim stolovima u cilju promocije obuke u Centru;
- praćenje i realizaciju toka obuke za zanatska zanimanja na području koje pokriva Biro rada Berane;
- učešće na seminarima vezanim za izradu Projekata, apliciranje, upravljanje projektima;
- vodjenje evidencije o obukama iz oblasti drvoprerade na nacionalnom nivou;
- izradu baze podataka trenera iz oblasti drvoprerade na nacionalnom nivou;
- učešće na festivalu obrazovanja odraslih.

Centar je uz pomoć VET Projekta izradio Regionalnu strategiju razvoja Centra za obuku Sjeverne regije i analizu potreba za obukom i osposobljavanjem kadrova iz oblasti drvoprerade za Sjevernu regiju.

Problemi ovog Centra su nedovoljna zainteresovanost polaznika za obuku i zapošljavanje kod drvoprerađivača zbog najčešće loših uslova rada i niskih zarada, ali se postepeno taj problem obezbjeđivanja polaznika prevazilazi marketingom i uz pomoć uspješnih poslodavaca.

4. PRIPREMA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Aktivnosti Zavoda na planu obrazovanja i obuke, u 2006. godini, sprovedene su za lica koja traže zaposlenje, kao i radnike za čijim je radom prestala potreba, u funkciji pripreme za uključivanje u rad.

Ciljevi realizacije obuke su: smanjenje nezaposlenosti, povećanje zapošljivosti lica koja traže zaposlenje kroz unapređenje kvaliteta ponude, zadovoljenje aktuelnih potreba, zahtjeva i uslova rada, kao i ublažavanje nesklada između ponude i tražnje na tržištu rada.

Obim i struktura učesnika obuke utvrđeni su na osnovu:

- Iskazanih i sagledanih potreba poslodavaca;
- Analize profesionalne strukture lica koja traže zaposlenje i njihovih obrazovnih potreba;
- Postojećih i očekivanih potreba tržišta rada za zapošljavanjem novih radnika;
- Iskustava u realizaciji programa pripreme u prethodnoj godini;
- Raspoloživih finansijskih sredstava.

U tom smislu, u 2006. godini realizovano je 538 programa obuke za 4.275 polaznika, od kojih je 152 programa stručnog osposobljavanja za poznatog poslodavca u kojima su učestvovala 654 lica. Za 3.621 polaznika, organizovano je 386 programa pripreme za tržište rada.

Obim učesnika obuke utvrđen Programom rada za 2006. godinu iznosio je 4.000, programima pripreme obuhvaćeno je 4.275 lica, što je za 275 lica više u odnosu na planirani broj. Međutim, kvantitet realizovanih obrazovnih aktivnosti i dalje je ispod potreba tržišta rada i interesovanja lica koja traže zaposlenje.

Programi pripreme za zapošljavanje lica sa evidencije nezaposlenih organizovani su kroz sljedeće oblike obrazovne djelatnosti:

- stručno osposobljavanje lica sa završenom osnovnom školom za poslove za koje je dovoljno niže stručno obrazovanje;
- dokvalifikacija, odnosno inoviranje znanja u okviru istog zanimanja;
- prekvalifikacija, tj. obrazovanje i osposobljavanje za drugo zanimanje, istog ili višeg stepena stručne spreme;
- stvaranje uslova za zapošljavanje lica sa posebnim potrebama;
- finansiranje školarine za lica koja su se pripremala za deficitarna zanimanja.

4.1. Programi stručnog osposobljavanja za zanimanja za poznatog poslodavca

Programi stručnog osposobljavanja za zanimanja za poznatog poslodavca realizovani su za 654 nezaposlena lica i lica za čijim je radom prestala potreba.

Programima stručnog osposobljavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije nezaposlena lica i lica za čijim je radom prestala potreba sticana su funkcionalna znanja i radne vještine za uključivanje u rad u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, trgovini, turizmu i ugostiteljstvu, zdravstvu, kao i u uslužnim djelatnostima.

Polaznici obuke bila su pretežno lica III i IV stepena stručne spreme koja su, po uspješno savladanoj obuci, zaključila sa poslodavcem ugovor o radu.

Za rad u prerađivačkoj industriji pripremljena su 359 lica, i to:

1. U poljoprivredi i preradi hrane – 59 lica, za zanimanja: pekar, mesar, uzgajivač školjki i dr.
2. U drvopreradi – 255 lica, za zanimanja: drvoprerađivačke grupe zanimanja: sjekač, rukovalac primarnih mašina, rukovalac sekundarnih mašina, radnik na sortiranju, pakovanju i otpremi rezane građe, pomoćnik stolara, rukovalac mašina za finalizaciju građe i stolar.
3. U preradi metala i nemetala, kao i izradi proizvoda od metala i nemetala, obučeno je 15 lica.
4. U preradi tekstila 30 lica, u zanimanjima krojač tekstila i šivač konfekcije.

Obukom za rad u građevinarstvu obuhvaćeno je 28 polaznika, za zanimanja: zidar, tesar, armirač, gipsar, izolater i podopolagač.

Za rad u trgovini osposobljeno je 103 lica, za zanimanja: trgovačke grupe zanimanja.

U programe stručnog osposobljavanja za rad u turizmu i ugostiteljstvu uključeno je 45 nezaposlenih lica.

Za rad u zdravstvu osposobljeno je 18 lica, za zanimanje rentgensko – radiološki tehničar.

Obukom za rad u uslužnim djelatnostima obuhvaćeno je 101 lice koje traži zaposlenje, za zanimanja: kozmetičar, frizer, dekorater, ton majstor, tehničar propagande, snimatelj radio emisija, montažer i dr. U ovoj oblasti rada, stvoreni su uslovi za zapošljavanje 6 lica sa invaliditetom kod poslodavaca kojima je Zavod dodijelio sredstva za opremanja radnih mjesta.

Programima stručnog osposobljavanja za obavljanje manje složenih poslova obuhvaćena su 173, programima sticanja dodatnih znanja u okviru istog zanimanja (doobuka) 88, dok su 393 lica bila polaznici programa prekvalifikacije za zanimanja koja su im omogućila zapošljavanje.

Za realizaciju programa obuke 654 polaznika za zanimanja, opredijeljeno je oko 420.000 Eur, ili oko 640 Eur po polazniku programa.

4.2. Programi stručnog osposobljavanja za tržište rada

Programima stručnog osposobljavanja u cilju uvećavanja mogućnosti zapošljavanja, u 2006. godini obuhvaćeno je 3.621 nezaposleno lice, od kojih je 1.196 polaznika programa obuke za zanimanja, dok su 2.425 lica polaznici programa sticanja posebnih znanja.

1. Programi stručnog osposobljavanja za zanimanja

Za rad u prerađivačkoj industriji obučeno je 155 lica, i to:

1. U poljoprivredi i preradi hrane – 20 lica, u zanimanjima: voćar, mljekar i uzgajivač školjki.
2. U drvopreradi – 48 lica, za obavljanje poslova u zanimanjima drvoprerađivačke grupe: stolar, pomoćni stolar i tapetar.
3. Metalopreradi i elektrotehnici – 50 lica, za obavljanje poslova u zanimanjima: mašinbravar, automehaničar i elektrozavarivač.
4. Preradi tekstila 37 lica, u zanimanjima krojač tekstila i šivač konfekcije.

Za rad u građevinarstvu obučeno je 197 lica, za zanimanja: keramičar, podopolagač, hidrograđevinar, zidar, armirač, gipsar, tesar, izolater, monter suve gradnje, instalater klimatizacije i rukovalac lakih građevinskih mašina.

U programe stručnog osposobljavanja za rad u turizmu i ugostiteljstvu uključeno je 627 lica, za zanimanja turističko–ugostiteljske grupe zanimanja: konobar, servir,

barmen, kuvar, pomoćni kuvar, hotelski poslastičar, mesar, pripremač pica, sobarica, turistički vodič, turistički animator i recepcioner.

Obukom za rad u uslužnim djelatnostima obuhvaćeno je 217 lica, od kojih su 25 pripadnici romske populacije, a 18 lica sa invaliditetom, i to: za zanimanja kozmetičar, frizer, dekorater, aranžer cvijeća, komunalni higijeničar, dimnjačar, radnik na obezbjeđenju imovine i lica. Takođe, finansiranjem školovanja za deficitarna zanimanja stvoreni su uslovi za zapošljavanje 3 nezaposlena lica u ovom području rada.

Obuke su realizovane po programima koji obuhvataju sadržaje utvrđene standardima znanja za određena zanimanja, uz kontinuirano praćenje od strane stručnih lica koja je Zavod angažovao.

Programima stručnog osposobljavanja za obavljanje manje složenih poslova obuhvaćeno je 98, programima sticanja dodatnih znanja u okviru istog zanimanja – 78, dok su 1.020 lica bila polaznici programa prekvalifikacije.

Za realizaciju programa obuke 1.196 polaznika opredijeljeno je oko 840.000 Eur, ili oko 700 Eur po polazniku programa.

2. Programi sticanja posebnih znanja

U programe obrazovanja za sticanja posebnih znanja u cilju povećanja mogućnosti za zapošljavanje, u 2006. godini, uključeno je 2.425 lica koja traže zaposlenje.

Programima informatičkog opismenjavanja obuhvaćeno je 1.464 lica, pretežno IV stepena stručne spreme, administrativne grupe zanimanja. U programima su učestvovala i lica VI i VII stepena stručne spreme različitih zanimanja.

Polaznici programa sticanja znanja iz stranih jezika bila su, takođe, lica IV i viših stepena stručne spreme – 609, jer su ova znanja potrebna za njihovo brže zapošljavanje.

Edukacija nezaposlenih lica pomorske struke organizovana je za 10 polaznika. Realizovani su programi za kadete nautičke i brodomašinske struke, saglasno međunarodnim standardima za zapošljavanje kod svjetskih brodarskih kompanija, kao i za rad na specijalizovanim brodovima za prevoz određenih tereta.

Za 342 lica sa evidencije Zavoda organizovani su programi sticanja dodatnih znanja za vozače »C«, »D« i »E« kategorije.

Za realizaciju programa sticanja posebnih znanja u cilju bržeg zapošljavanja opredijeljeno je oko 265.000 Eur, ili oko 110 Eur po polazniku programa.

Slijedi pregled broja polaznika realizovanih stručnih obuka za zanimanja i posebna znanja po vrstama programa i biroima rada.

Biro rada Zanimanja i posebna znanja	Podgorica	Nikšić	B. Polje	Berane	Bar	H. Novi	Pijevija	Ukupno
I Za poznatog poslodavca	141	117	44	207	19	118	8	654
II Za tržište rada	410	164	135	148	151	72	116	1.196
Grupa zanimanja	551	281	179	355	170	190	124	1.850
Poljoprivreda i prerada hrane	2	10	36	25	-	4	2	79
Drvoprerada	21	99	20	145	-	8	10	303
Građevinarstvo	139	38	-	20	28	-	-	225
Metaloprerada i elektroteh.	4	20	-	-	-	21	20	65
Turizam i ugostiteljstvo	203	74	97	86	84	70	58	672
Uslužne djelatnosti	121	26	20	60	38	43	28	336
Ostalo	61	14	6	19	20	44	6	170
Posebna znanja	835	259	284	397	160	238	252	2.425
Kursevi informatike	531	171	215	126	130	131	160	1.464
Kursevi stranih jezika	235	68	59	60	30	97	60	609
Kursevi za vozače	69	20	10	211	-	-	32	342
Obuka pomoraca	-	-	-	-	-	10	-	10
Ukupan broj polaznika	1.386	540	463	752	330	428	376	4.275
Učešće biroa rada, u procentima, u realizaciji stručnih obuka	32,5	12,6	10,8	17,6	7,7	10,0	8,8	100

4.3. Zapošljavanje obučanih lica

U odnosu na 2005. godinu, u kojoj je obukama obuhvaćeno 3.501 lice, u 2006. godini u obukama je učestvovalo 4.275 lica, ili 12,2% više. Značajno je istaći da je u programima pripreme za zapošljavanje kod poznatog poslodavca učestvovalo 227 lica više nego u 2005. godini, jer ova lica su se, po uspješno okončanoj obuci, zaposlila. Značajnije zapošljavanje lica koja su učestvovala u programima pripreme za tržište rada tokom 2006. godine očekuje se u tekućoj godini, s obzirom da se za značajan broj polaznika ovih programa obuka završava krajem januara 2007. godine.

5. SEZONSKO ZAPOŠLJAVANJE

Problem nezaposlenosti jedan je od prvorazrednih društvenih problema sa složenim uzrocima i posljedicama.

Ublažavanju posljedica otvorene nezaposlenosti doprinosi i sezonsko zapošljavanje, kao jedan od programa aktivne politike o zapošljavanju, kojeg realizuje Zavod za zapošljavanje Crne Gore i kojim je u 2006. godini obuhvaćeno oko 16% nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda.

Ovaj vid zapošljavanja se iz godine u godinu potvrđuje sve većim zapošljavanjem nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda, i to ne samo u turizmu i ugostiteljstvu, već i u drugim djelatnostima; građevinarstvu, poljoprivredi, trgovini, zdravstvu i drugim.

Opšta karakteristika sezonskih poslova je njihova specifičnost, zbog sezonskog karaktera rada strateških grana privrede, zbog neravnomjernosti potreba u toku godine, zbog dužine trajanja radnog vremena i uslova u kojima se obavljaju.

Osnovne aktivnosti Zavoda, pored posredovanja u zapošljavanju, usmjerene su na podizanje kvaliteta ponude radne snage, radi lakšeg zapošljavanja i smanjenja neusklađenosti ponude i tražnje radne snage na tržištu rada.

Zavod svojim mjerama i aktivnostima nastoji da uposli što veći broj sezonskih radnika, kao i da kod poslodavaca izdejstvuje što povoljnije uslove za njihovo zapošljavanje: bolje plate, povezivanje radnog staža, smještajne uslove i ishranu, plaćene prevozne troškove i drugo.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u 2006. godini je bilo oko 2.663 lica zainteresovanih za sezonski rad u turizmu i ugostiteljstvu, kako je dato u sljedećoj tabeli:

Nezaposlena lica zainteresovana za sezonske poslove, po biroima rada

RB	BIRO RADA	Podgorica	Nikšić	Herceg Novi	Bar	Bijelo Polje	Berane	Pljevlja	Ukuono
	ZANIMANJE								
1.	Lica bez zanimanja i stručne sprema (NK)	248	28	97	124	60	51	31	639
2.	Čistačice	26	30	6	44	8	1	11	126
3.	Ugostitelji - II stepen	365	145	59	55	158	113	-	895
4.	Ugostitelji - III stepen	196	47	112	133	28	22	29	567
5.	Ugostitelji - IV stepen	123	16	91	70	22	3	55	380
6.	Ugostitelji - V stepen	1	-	5	3	-	-	-	9
7.	Ugostitelji - VI stepen	2	-	27	11	2	-	2	44
8.	Ugostitelji - VII stepen	-	-	3	-	-	-	-	3
9.	Ukupno:	961	266	400	440	278	190	128	2.663

U cilju većeg legalnog zapošljavanja sezonske radne snage sa evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Zavod je donio Operativni plan za 2006. godinu za zapošljavanje 5.500 nezaposlenih lica. Usvojeni plan je bio vrlo ambiciozan u odnosu na prethodne godine.

Svaki Biro rada i kancelarije Zavoda preuzeli su obavezu da realizuju srazmjern dio Plana sezonskog zapošljavanja za 2006. godinu.

Sa realizacijom Plana otpočelo se znatno ranije nego u prethodnoj godini, kroz njegovu veoma opsežnu pripremu i brojne aktivnosti koje su prethodile sa nivoa Zavoda i Biroa rada, i to:

- po svim biroima rada određena su lica koja će se neposredno baviti zapošljavanjem sezonske radne snage;
- sačinjen je pregled nezaposlenih lica;
- iz spiskova korisnika novčane naknade izdvojena su lica ugostiteljsko–turističke struke kao prioriteta za sezonsko zapošljavanje;
- objavljen je poziv u dnevnim listovima nezaposlenim licima ugostiteljsko–turističke struke da obavezno konkurišu na objavljena slobodna radna mjesta;
- u toku sezone traženi su spiskovi od poslodavaca za lica koja su konkurisala na raspisani oglas;
- održani su radno operativni sastanci sa predstavnicima privrede;
- održani su sastanci s predstavnicima Republičke inspekcije rada radi primjene Vladinih uredbi (Uredbe o poreskim olakšicama za novozaposlene radnike i Uredbe o angažovanju nerezidentnih fizičkih lica), na kojima je postignut dogovor o međusobnoj saradnji i dostavljanju potrebnih podataka u vezi sa zapošljavanjem i radnim angažovanjem sezonske radne snage;
- uradjene su publikacije "Ponuda radne snage za potrebe turizma i ugostiteljstva u 2006. godini", "Pregled zainteresovanih lica ugostiteljsko turističke struke za sezonski rad" i Pregled obučeniha lica kod renomiraniha poslodavaca za ugostiteljska zanimanja";
- svakodnevno su održavani kontakti biroa rada iz unutrašnjosti Republike sa centrima Zavoda sa primorja, iz Budve i Herceg Novog, za sezonsko zapošljavanje;
- dnevno su praćeni novoizašli oglasi za sezonsko zapošljavanje i njihova realizacija sa stanovišta potreba i mogućnosti Zavoda za njihovo popunjavanje;
- praktikovani su stalni kontakti Operativne grupe Zavoda sa biroima iz unutrašnjosti i sa poslodavcima sa primorja.

Ostvarenje Plana je bilo pod stalnim praćenjem i nadzorom Radne i Operativne grupe Zavoda i lica zaduženih na poslovima sezonskog zapošljavanja po biroima i kancelarijama Zavoda.

Prema evidentiranim podacima, do 31.12.2006. godine preko Zavoda za zapošljavanje je oglašeno 19.615 sezonskih radnih mjesta, što je za 46,7% više od prethodne godine. Za potrebe turizma i ugostiteljstva traženo je 7.897 radnika, ili 40,3%, za potrebe trgovine 5.589 ili 28,9%, poljoprivrede 436 ili 2%, građevinarstva 1.501 ili 7% i za ostale djelatnosti 4.192 radnika ili 21,3% od oglašanih potreba, a što je vidljivo iz sledeće tabele:

Pregled prijavljenih slobodnih radnih mjesta u 2006. godini, po biroima rada i djelatnostima:

BIRO RADA	TURIZAM I UGOSTITELJSTVO	POLJOPRIVREDA	GRAĐEVINARSTVO	TRGOVINA	OSTALE DJELATNOSTI	UKUPNO
Podgorica	522	262	520	1.694	1.125	4.123
Nikšić	158	111	179	567	496	1.511
Bar	5.356	-	237	1.203	782	7.578
Herceg Novi	1.450	57	434	1.642	1.003	4.586
Bijelo Polje	75	2	73	263	272	685
Berane	75	4	22	105	242	448
Pljevlja	261	-	36	115	272	684
Ukupno:	7.897	436	1.501	5.589	4.192	19.615

Na osnovu prethodne tabele uočljivo je da je najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta za sezonsko zapošljavanje izašlo u primorskim opštinama, ukupno 12.164 ili 62%, sa većim brojem zapošljavanja u privatnom sektoru. Od ukupnog broja oglašanih sezonskih radnih mjesta, najviše su tražena zanimanja: konobar i šanker, oko 3.000, kuvara, 1.200, pomoćnih ugostiteljskih radnika, 2.400, prodavača, 1.900, sobarica, 997, i u manjem obimu ostala zanimanja: servirke, poslastičari, pekari, portiri, vešerke, baštovani, radnici na plaži, spasioci i drugi.

Prethodni podaci ukazuju koja su zanimanja najviše tražena i u kom pravcu treba obrazovati nedostajuće kadrove sa potrebnom praksom.

Na vrijeme započete, dobro pripremljene i realizovane brojne aktivnosti sa nivoa Zavoda i biroa rada u cilju realizacije plana sezonskog zapošljavanja u 2006. godini omogućili su njegovo ostvarenje od 6.780 zaposlenih sezonskih radnika, ili ostvarenje više od planiranog za 23%. Posmatrano po biroima rada to izgleda kao u sljedećoj tabeli:

RB	BIRO RADA	PLAN 2006.	OSTVARENJE PLANA	PROCENAT OSTVARENJA
1.	Podgorica	1.550	2.086	135%
2.	Herceg Novi	1.200	1.308	109%
3.	Bar	1.200	1.332	111%
4.	Nikšić	600	765	127%

5.	Berane	300	438	146%
6.	Bijelo Polje	390	498	128%
7.	Pljevlja	260	353	136%
8.	Ukupno:	5.500	6.780	123%

Ostvarenje većeg od planiranog obima zapošljavanja sezonskih radnika sa evidencije Zavoda za 2006. godinu omogućeno je većim zalaganjem od strane svih biroa rada na sprovođenju mjera i aktivnosti predviđenih Planom sezonskog zapošljavanja za 2006. godinu.

Tome je doprinijelo i povećano interesovanje nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda za sezonskim zapošljavanjem iz središnjeg i sjevernog dijela Republike, naročito za zapošljavanje u turizmu i ugostiteljstvu.

Saradnja Zavoda sa Republičkom inspekcijom rada i drugim nadležnim republičkim organima na poslovima sezonskog zapošljavanja bila je bolja nego prethodnih godina. Zapošljavanje sezonske radne snage sa evidencije Zavoda, svakodnevno je praćeno od strane određenih lica Zavoda po svim opštinama sa područja Republike i sumirani rezultati su sedmično dostavljani centralnoj službi Zavoda, što se pokazalo veoma dobrim i sa takvom praksom će se nastaviti i u narednoj godini.

Poseban pozitivan efekat na sezonskom zapošljavanju u 2006. godini dale su preduzete mjere od strane Zavoda i to:

- organizovanje berze rada na sajmu turizma u Budvi;
- bolja evidencija i praćenje nezaposlenih lica po svim biroima;
- povećan broj oglašavanja slobodnih radnih mjesta;
- organizovanje sastanaka po biroima rada od strane Operativne grupe Zavoda vezano za sezonsko zapošljavanje;
- uvođenje rada subotom u toku turističke sezone u primorskim opštinama;
- aktivnosti Zavoda oko sezonskog zapošljavanja u 2006. godini medijski su adekvatno prezentirane putem pisanih natpisa u dnevnoj štampi kojih je bilo 14, radio emisija 10 i 4 TV emisije.

Broj angažovanih sezonskih radnika sa evidencije Zavoda od 6.780 predstavlja oko 16% od ukupnog broja lica sa evidencije Zavoda. S obzirom na neadekvatnu kvalifikacionu strukturu radne snage na evidenciji, višegodišnju neangažovanost, slabu mobilnost, niske zarade, kao i otežane uslove sezonskog rada, može se konstatovati da

je ova mjera aktivne politike zapošljavanja dala veoma pozitivan rezultat u 2006. godini i pored činjenice da je u tom periodu angažovano preko 40.000 nerezidenata.

6. ZAPOŠLJAVANJE PRIPRAVNIKA

Jedna od mjera aktivne politike zapošljavanja koju sprovodi Zavod je podsticanje zapošljavanja pripravnika, kroz učešće u finansiranju njihovog stručnog osposobljavanja za samostalan rad.

Ova aktivnost Zavoda se realizuje u skladu sa Programom Vlade zapošljavanja pripravnika sa visokom stručnom spremom i Pravilnikom o pripremi za zapošljavanje.

Realizacijom programa Vlade zapošljavaju se pripravnici sa visokom stručnom spremom, dok je navedenim Pravilnikom definisano zapošljavanje pripravnika sa visokom stručnom spremom koji su školovanje završili sa prosječnom ocjenom većom od 8,50 i pripravnika sa višom i sa srednjom stručnom spremom. Obaveza Zavoda je finansiranje 80% bruto iznosa (plata i topli obrok) sredstava predvidjenih Opštim kolektivnim ugovorom (pripravnici po Programu Vlade), odnosno najnižeg koeficijenta za odgovarajući stepen stručne spreme (pripravnici sa višom i srednjom stručnom spremom). Kada je riječ o pripravicima sa visokom prosječnom ocjenom Zavod finansira bruto naknadu (plata i topli obrok) u cjelokupnom iznosu.

U toku 2006. godine pripravnici su zasnovali radni odnos kako slijedi:

- Po Programu Vlade – 782 pripravnika,
- Po Pravilniku – 180 pripravnika sa višom stručnom spremom,
- Po Pravilniku – 175 pripravnika sa srednjom stručnom spremom,
- Po Pravilniku – 75 pripravnika sa visokom prosječnom ocjenom.

U navedenom periodu finansirane su plate za 1.212 pripravnika. U istom periodu radni angažman je po odradjenom pripravničkom stažu nastavilo još sedam pripravnika (čiji poslodavci koriste beneficiju da Zavod u tom slučaju vrši refundaciju doprinosa za socijalno osiguranje za određeni period), tako da je u 2006. godini ukupno zaposleno 1.219 pripravnika.

Pripravnici su se najviše zapošljavali u oblasti državne uprave, zdravstva, obrazovanja i u privrednim društvima. Zanimanja sa visokom stručnom spremom koja su se najviše tražila u prethodnom periodu su: diplomirani pravnici, diplomirani ekonomisti, diplomirani inženjeri elektrotehnike, doktori medicine, profesori književnosti i stranih jezika. Sa višom školskom spremom najviše su se zapošljavali inženjeri računarstva,

nastavnici predškolskog obrazovanja, a u srednjoj stručnoj spremi: medicinske sestre, maturanti gimnazije i ekonomski tehničari.

R.B.	DJELATNOST	BROJ ZAKLJUČENIH UGOVORA		
		VSS	VŠS	SSS
1.	Državna uprava	85	13	9
2.	Školstvo	237	122	2
3.	Zdravstvo	94	8	141
4.	Sudstvo	37	0	0
5.	Advokati	57	0	0
6.	Društva sa ograničenom odgovornošću	169	22	18
7.	Banke	16	3	0
8.	Akcionarska društva	76	6	2
9.	Javne ustanove i preduzeća	57	3	1
10.	NVO sektor	28	3	2
11.	Političke stranke	1	0	0
12.	Ukupno:	857	180	175

Vlada Republike Crne Gore i Zavod za zapošljavanje su u protekloj godini realizovali novi projekat »Šansa mladima«, koji nudi mogućnost zapošljavanja licima koji prvi put traže zaposlenje sa diplomom fakulteta, više i srednje škole. Na osnovu ovog projekta sklopljeno je 327 ugovora. Od tog broja, 50 lica je sa visokom stručnom spremom, 8 lica je sa visokom stručnom spremom čija je prosječna ocjena iznad 8,50, sa višom stručnom spremom je 58 i sa srednjom stručnom spremom 211.

7. ZAPOSŁJAVANJE NEREZIDENTNIH FIZIČKIH LICA

Shodno Uredbi o radnom angažovanju nerezidentnih fizičkih lica, Zavod za zapošljavanje je dužan da najmanje jedanput u toku tri mjeseca obavještava Vladu Republike Crne Gore o realizaciji ove uredbe (»Sl. list RCG«, br. 28/03, član 7).

Postupajući u skladu sa navedenom Uredbom, Zavod je u 2006. godini izdao odobrenja za radno angažovanje 49.475 nerezidentnih fizičkih lica (23.965 je broj lica koja su stvarno angažovana) na osnovu 7.436 prethodno podnijetih zahtjeva od strane poslodavaca.

Evidentno je da poslodavci angažuju nerezidente na kraći vremenski period, do 30 dana, zbog mogućnosti napuštanja posla od strane angažovanih lica. Nakon isteka predviđenog roka ugovorom o radnom angažovanju poslodavci podnose novi zahtjev za nastavak rada lica koja su već bila radno angažovana, tako da je stvarni broj poslodavaca i angažovanih lica znatno manji.

Nerezidentna lica su angažovana ukupno 774.979 dana. Za ovaj period je uplaćena administrativna taksa u iznosu od 1.889.365 Eur.

Najveći broj nerezidentnih lica angažovano je u opštinama: Budva - 18.047, Podgorica - 13.151, Tivat - 5.209, Herceg Novi - 3.080, Danilovgrad - 2.949, Bar - 2.554, Kotor - 1.332, dok u Andrijevici, Šavniku, Plužinama i Mojkovcu nije bilo angažovanih nerezidentnih fizičkih lica.

Starosna struktura radno angažovanih nerezidentnih lica je od 20 do 60 godina.

Djelatnosti u kojima je angažovan najveći broj nerezidentnih lica su: ugostiteljstvo i turizam – 6.843, građevinarstvo i zanatstvo – 5.637, poljoprivreda – 3.563, trgovina – 3.944 i ostale grane – 3.563.

Najveći broj nerezidentnih fizičkih lica je angažovan iz: Srbije – 12.323, Bosne i Hercegovine – 6.689, Makedonije – 2.395, Kosova – 734, Republike Srpske – 928, Hrvatske – 197, Rumunije – 68 i ostalih zemalja – 631 lice.

8. ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazi se 2.723 lica s invaliditetom, od kojih je 2.158 invalida rada II i III kategorije invalidnosti i 565 lica – kategorisane omladine i drugih invalida, što predstavlja 2,5 % od ukupnog broja nezaposlenih sa evidencije Zavoda.

Invalidi rada II i III kategorije invalidnosti prestali su sa radom bez svoje krivice, zbog prestanka rada preduzeća. Najveći broj ovih lica su sa IV stepenom stručne spreme.

Kategorisanu omladinu čine lica, koja su zbog tjelesnih, čulnih ili mentalnih oštećenja razvrstana u određenu kategoriju i stepen ometenosti, a završila su školovanje i osposobljavanje za različita zanimanja u II, III i IV stepenu stručne spreme, u najvećem broju slučajeva u specijalizovanim ustanovama.

Nakon prijave ovih lica Zavodu, savjetnici za zapošljavanje, kroz intervju, koji predstavlja osnovni metod rada, prepoznaju određene prepreke i ograničenja za posredovanje u njihovom zapošljavanju. Tada počinje postupak trijaže–svrstavanje prijavljenih osoba prema stepenu zapošljivosti, odnosno vrsti potrebnog tretmana, sa ciljem da im se omogući diferencirano i kvalitetno pružanje usluga, kako bi se te prepreke i problemi savladali.

Postupak trijaže sprovode odgovarajući stručnjaci iz Zavoda (savjetnici za profesionalnu orijentaciju, za pripremu i dr.) i van Zavoda (specijalisti medicine rada, defektolog, pedagog – andragog, psiholog, socijalni radnik, radni terapeut i dr.).

U cilju bržeg zapošljavanja lica sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada, Zavod kontinuirano nudi određene pogodnosti poslodavcima: stručnu pomoć u izboru

odgovarajućeg invalida, izradu programa praktičnog osposobljavanja na radnom mjestu, praćenje uspješnosti adaptacije na radnom mjestu, sufinansiranje zarade za vrijeme pripravničkog staža, sufinansiranje prethodne pripreme za zapošljavanje, sufinansiranje prilagođavanja prostora i tehničke opreme za njihovo zapošljavanje, sufinansiranje doprinosa za socijalno osiguranje za vrijeme od dvije godine, a za svaku narednu četvrtinu tih doprinosa i dr.

Zavod je u prethodnom periodu preduzimao, u skladu sa programskim zadacima, niz aktivnosti:

- **Stručnu obradu – trijažu lica sa invaliditetom** u Birou rada Podgorica, na čijim evidencijama se nalazi 675 (invalidi rada II i III kategorije invalidnosti – 471 i kategorisana lica - 204).

Stručni tretman je bio posebno značajan za Podgoricu, zbog procjene mogućnosti lica sa invaliditetom za uključivanje u programe stručnog osposobljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije, za zanimanje obućar i konfekcionar, u skladu sa potrebama procesa rada u zaštitnoj radionici – fabrici obuće i lake tekstilne konfekcije, čija gradnja se uskoro planira u Podgorici (cijena izgradnje – 1.233.686 Eur). Realizovane su sve aktivnosti koje prethode raspisivanju tendera za gradnju objekta, za koje je, do sada, samo Zavod obezbijedio finansijsku podršku, u iznosu od 344.034 Eur.

Ova radionica bi zapošljavala 182 lica, od kojih bi 2/3 bila lica sa invaliditetom. Kako se radi o projektu, od opšteg društvenog značaja, u njegovoj realizaciji neophodno je ostvariti šire učešće svih socijalnih partnera, imajući u vidu socio-ekonomsku dimenziju problema.

- **Objavljen je konkurs za dodjelu kredita** radi stimulisanja zapošljavanja i preuzetništva za lica sa invaliditetom, koji je kontinuiranog karaktera.

Pravo učešća na konkursu su imali: lica sa invaliditetom (kategorisana omladina, invalidi rada i drugi invalidi) sa evidencije Zavoda za zapošljavanje; fizička lica, koja se nalaze na evidenciji Zavoda, preduzetnici i pravna lica, sa statusom malog privrednog društva (u daljem tekstu poslodavac), koja treba da zaposle lica sa invaliditetom.

Kredit se odobrava za najviše pet radnih mjesta, u iznosu od 3.500 Eur po jednom novozaposlenom licu sa invaliditetom.

Uslovi za povraćaj kredita su: kamatna stopa iznosi 3% na godišnjem nivou; grejs period je godina dana; rok povraćaja sredstava je 5 godina u polugodišnjim anuitetima (jedna godina grejs period i četiri godine otplate); za vrijeme trajanja grejs perioda kamata se pripisuje glavnom dugu.

Zavod za zapošljavanje je 15. juna 2006. godine raspisao Konkurs za dodjelu kredita radi stimulisanja zapošljavanja i preduzetništva za lica sa invaliditetom. Pravo učešća imala su sva fizička lica sa evidencije nezaposlenih i pravna lica koja su imala namjeru da zaposle lica sa invaliditetom, kao i invalidna lica sa evidencije nezaposlenih. Najveći iznos kredita je bio u visini od 17.500 Eur. Sedam invalidnih lica je podnijelo zahtjev za dodjelu sredstava, ukupne vrijednosti 40.568 Eur, za zapošljavanje 12 lica. Svi projekti su pozitivno ocijenjeni i isfinansirani.

- **Javnim pozivima**, Zavod nastoji da animira poslodavce sa teritorije Crne Gore, da zapošljavaju lica sa invaliditetom.

Po javnom pozivu iz septembra 2005. godine, početkom godine završena je realizacija programa stručnog osposobljavanja za 29 lica sa invaliditetom (kategorisana omladina).

U 2006. godini otpočela je i završena realizacija programa stručnog osposobljavanja za 33 osobe sa invaliditetom (aranžiranje cvijeća, dekorativna keramika, izrada plastičnih kesa).

Nakon uspješno završene obuke 12 lica je primljeno u radni odnos, na neodređeno vrijeme. Poslodavci su, prilikom zapošljavanja ovih lica, koristili i druge pogodnosti koje im nudi Zavod: sufinansiranje doprinosa za socijalno osiguranje i finansiranje prilagođavanja radnog prostora i opreme.

- **Organizovanje javnog rada**

U saradnji sa drugim socijalnim partnerima u kontinuitetu se realizuje javni rad "Sunčana radionica" - za izradu čestitki i ukrasa za Novu godinu i 8. mart. U 2006. godini, angažovano je 45 lica sa invaliditetom, u: Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju, Baru i Kotoru. Na ovaj način učesnici razvijaju spretnost, radne i socijalne vještine, vještine komunikacije i ostvaruju prihode po osnovu zasnivanja radnog odnosa.

U saradnji sa Ministarstvom turizma i NVO »Art suvenir« realizovan je program izrade suvenira – glinene gusle, u cilju prezentacije turističke ponude Crne Gore na Međunarodnom sajmu turizma u Berlinu, u kojem su učestvovala četiri najuspješnija, odnosno najtalentovanija polaznika obuke za izradu suvenira u »Art suvenir«-u.

Ove aktivnosti Zavoda su prezentirane medijima.

Predstavnici Zavoda su prisustvovali okruglim stolovima i seminarima na temu zapošljavanja lica sa invaliditetom.

9. JAVNI RADOVI

Jedan od uspješnih programa aktivne politike zapošljavanja, kojim se ublažavaju posljedice otvorene nezaposlenosti, su i javni radovi.

Javni radovi su lokalni i državni programi zapošljavanja, koji se organizuju zbog sprovođenja programa socijalne zaštite, obrazovnih, kulturnih, komunalnih, ekoloških programa, koji se temelje na društveno korisnom, neprofitnom radu. Programi javnih radova podstiču otvaranje novih radnih mjesta i podizanje radnih potencijala, nivoa znanja i vještina nezaposlenih lica, a istovremeno pomažu razvoj lokalnih samouprava.

Dosadašnje iskustvo u izvođenju javnih radova potvrdilo je uspješnost ovih programa, jer je Zavod za zapošljavanje u saradnji sa ministarstvima, opštinama, javnim institucijama, međunarodnim organizacijama i nevladinim sektorom tokom 2006. godine realizovao ukupno 46 javnih radova, u kojima je angažovano 896 nezaposlenih lica. Realizovano je pet državnih javnih radova, i to: Projekti "Njega starih lica", "Neka bude čisto", "Primorsko planinska transverzala", "Romi vidljivi na tržištu rada" i "Sunčana radionica", kao i 41 lokalni javni rad.

U narednom pregledu dat je broj učesnika javnih radova u 2006. godini

Biro rada	Državni javni radovi		Lokalni javni radovi		UKUPNO	
	Broj radova	Broj učesnika	Broj radova	Broj učesnika	Broj radova	Broj učesnika
Podgorica	5	123	13	283	18	406
Nikšić	4	51	5	28	9	79
Bijelo Polje	4	33	6	87	10	120
Berane	3	45	3	30	6	75
Bar	4	61	2	16	6	77
Herceg Novi	4	65	4	23	8	88
Pljevlja	2	27	3	24	5	51
UKUPNO	5*	405	41	491	46	896

* Državni javni radovi su se istovremeno odvijali u više opština.

"Neka bude čisto"

U cilju adekvatne pripreme za turističku sezonu 2006. godine, Ministarstvo turizma Crne Gore je kao i prethodne godine, u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje i drugim partnerima, pokrenulo i realizovalo akciju "Neka bude čisto", koja je imala za cilj uklanjanje otpada, čišćenje, košenje i održavanje magistralnih i regionalnih puteva u

dužini preko 1.000 km u svim opštinama u Crnoj Gori. Takođe je izvršeno farbanje 10 km zardalih i dotrajalih bankina pored puta u primorskim opštinama, Cetinju i Podgorici.

Realizacija projekta u primorskim opštinama je počela u martu, a u sjevernim u aprilu 2006. godine i trajala je do kraja septembra.

Partneri u projektu bili su: Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, Ministarstvo za zaštitu životne sredine i uređenje prostora, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Javno preduzeće "Morsko dobro Crne Gore", AD "Crnogoraput", javna komunalna preduzeća i opštine: Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bar, Budva, Ulcinj, Podgorica, Cetinje, Kolašin, Danilovgrad, Nikšić, Plužine, Šavnik, Pljevlja, Žabljak. Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Rožaje, Plav i Andrijevica. Treba istaći da su podršku ovom projektu dale i USAID-IRD, kao i Evropska agencija za rekonstrukciju, kroz nabavku dijela neophodne opreme za rad, kao i medijsku prezentaciju projekta.

U projektu je angažovano 170 nezaposlenih lica u svim crnogorskim opštinama, koji su zaposleni u javnim komunalnim preduzećima i koji su ostvarili sva prava iz radnog odnosa.

U ovom javnom radu uklonjeno preko 3500 m³ otpada i preko 18.000 plastičnih kesa za smeće. Osim toga, postavljeno je 210 betonskih kanti za smeće u svim opštinama u Crnoj Gori, kao i 30 tabli sa natpisom "Neka bude čisto" u sjevernim opštinama.

Akcija "Neka bude čisto" je pozitivno ocijenjena, kako od strane turista, tako i od strane građana Crne Gore, zahvaljujući značajnim vizuelnim efektima i njenom doprinosu unapređenju imidža Crne Gore kao ekološke države i turističke destinacije. Zbog svega toga ove godine je, po drugi put, kampanji "Neka bude čisto" dodijeljena nagrada "Wild Beauty Award" za podizanje kvaliteta turističkog proizvoda u Crnoj Gori.

"Njega starih lica"

Program "Njega starih lica u Crnoj Gori" realizuje se u formi državnog programa zapošljavanja od maja 2005. godine u sedam opština u Crnoj Gori, i to u: Baru, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima i Beranama, a od maja 2006. godine u opštinama: Kotor, Tivat, Budva, Ulcinj, Cetinje, Danilovgrad i Rožaje. U ovom Programu 176 nezaposlenih lica (gerontodomaćica) je angažovano u pružanju pomoći za 1.098 starih lica. Riječ je o modelu kućne pomoći starim licima, koja se prvenstveno ogleda u fizičkom zbrinjavanju i socijalno-psihološkoj podršci starim licima, a sve u cilju podizanja kvaliteta života u starosti.

Korisnici Projekta su stara lica u stanju socijalne potrebe, lošeg zdravstvenog ili materijalnog stanja, sa teškoćama u održavanju domaćinstva. Usluge koje se pružaju starim licima su: neki od vidova pomoći u kući, pomoć pri odlasku kod ljekara,

razgovor ili kupovina, pomoć pri ličnoj higijeni, šetnji, rekreaciji ili druge vrste pomoći.

U skoro svim opštinama određenom broju starih lica u stanju socijalne potrebe je dodjeljivana novčana pomoć od strane centara za socijalni rad i opština, kao i pomoć u namirnicama, higijenskim paketima i opremi za kuću, koje su obezbijedila pojedina preduzeća.

Partneri u Projektu su: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja, Fond PIO, Fond zdravstva, Savez penzionera Crne Gore i Crveni krst Crne Gore.

Partneri na lokalnom nivou su Biroi rada, Domovi zdravlja, Centri za socijalni rad, opštine i nevladine organizacije.

"Primorsko planinska transverzala Orjen – Lovćen – Rumija"

Primorsko planinska transverzala Orjen – Lovćen – Rumija rezultat je zajedničkog zalaganja USAID–IRD, planinarskog saveza Crne Gore, planinarskih klubova Herceg Novi, Kotor, Podgorica, Cetinje, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i NVO iz Bara i Podgorice. Ukupna dužina transverzale iznosi 138 km i podijeljena je u 6 sektora (Orjenski, Bokokotorski, Lovćenski, Paštrovački, Crmnički i Rumijski). U sklopu ove akcije 15 nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda čistilo je i uređivalo navedene staze. U sklopu ove akcije organizovana su i tri kursa za planinarske vodiče. Na kraju realizacije ovog Projekta urađena je publikacija sa topografskom kartom.

10. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

U 2006. godini u profesionalnoj orijentaciji težište aktivnosti, za razliku od nekoliko prethodnih godina, pomjereno je sa profesionalne selekcije na profesionalno savjetovanje.

Aplikacija ENL dopunjena je izvještajem savjetnika za profesionalnu orijentaciju i do kraja godine uneseni su izvještaji za 342 lica sa evidencije. Podaci o obrađenim licima dostupni su savjetnicima za evidenciju i posredovanje, koji mogu dalje da ih koriste u tretmanu nezaposlenih.

Novine u oblasti profesionalnog informisanja predstavlja priprema za otvaranje dva centra za profesionalno informisanje i savjetovanje, u Podgorici i Herceg Novom.

Kada je riječ o učenicima, u 2006. godini su realizovane sljedeće aktivnosti:

- Redovne aktivnosti na profesionalnom informisanju: štampanje informatora za učenike završnih razreda osnovnih i srednjih škola i organizovanje nagradnih konkursa za najbolji likovni i pismeni rad sa temom iz profesionalne orijentacije odvijale su se nešto ranije nego prethodnih godina.
- Brošura "Informator o upisu u srednje škole 2006.", rađena u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje, je distribuirana svim osnovnim školama u tiražu od 10.000 primjeraka u aprilu. Medijska prezentacija koja je ga je pratila bila je intenzivna. Savjetnici za profesionalnu orijentaciju učestvovali su u preko 20 TV i radio emisija.
- Informator "Kuda nakon srednje škole" je odštampan i dostavljen školama u maju. Tiraž je bio 6.000 primjeraka.
- Na konkursima za najbolji pismeni rad, organizovanim do 30. marta učestvovalo je 59 škola sa 242 pismena rada, dok je 596 likovnih radova poslalo 107 škola. Komisije su pregledale radove i odabrale 21 pismeni sastav (7 prvih, 7 drugih i 7 trećih nagrada) i 21 likovni rad. Na prigodno organizovanim svečanostima, uz prisustvo medija, dodijeljene su nagrade učenicima i nastavnicima čiji su učenici osvojili prvo mjesto.
- Savjetnici za profesionalnu orijentaciju održali su 15 predavanja u osnovnim školama. Procijenjeno je da je predavanjima prisustvovalo oko 340 učenika. Takođe su organizovane i 4 radionice za, na kojima je učestvovalo 57 učenika i nastavnika.
- Individualni tretman (profesionalno savjetovanje) obavljen je sa 34 učenika osnovnih, 32 srednjih škola i 162 nezaposlena lica.
- Individualno informisanje (obavljen intervju, bez primjene psiholoških mjernih instrumenata) savjetnici su obavili sa 27 učenika osnovnih, 38 srednjih škola, 15 studenata i 260 nezaposlenih lica.

Održan je stručni skup nazvan "Izbor srednje škole po mjeri djeteta", koji je okupio značajan broj učesnika iz različitih institucija, koje su aktivni ili potencijalni nosioci aktivnosti profesionalne orijentacije u Crnoj Gori. Inicijator skupa bio je Zavod za zapošljavanje. Zajednička ocjena svih učesnika skupa bila je da je profesionalna orijentacija značajan segment društva i da je neophodna šira društvena akcija na njenom osmišljavanju i promovisanju. Jedan od osnovnih zadataka u narednom periodu biće izrada jedinstvene koncepcije profesionalne orijentacije u Crnoj Gori. Uži tim, od 5–6 članova, za izradu koncepcije formiran je od predstavnika različitih institucija i on je počeo da radi na nacrtu strategije.

Profesionalna selekcija je bila takođe intenzivna. Intervjui i testiranje obavljeni su sa ukupno 516 kandidata u zanimanjima: kuvar, konobar, PVC monter, medicinska sestra, brodomonter, zavarivač, stolar, turistički vodič, brodoskelar i građevinskim zanimanjima.

Koncept rada u posredovanju podrazumijeva, osim individualnog i rad sa malim grupama, tj. održavanje informacijsko–motivacijskih seminara za nezaposlene. U tom cilju održana su dva seminara za obuku trenera kojima je prisustvovalo 28 savjetnika za evidenciju i posredovanje.

Najintenzivnije aktivnosti u drugoj polovini godine bile su na obuci zaposlenih u Zavodu. Održani su sljedeći seminari:

- Seminar za obuku trenera održan je od 23. januara do 6. februara u Podgorici. Seminaru je prisustvovalo 15 savjetnika za evidenciju i posredovanje iz Biroa rada Podgorica.
- Obuka savjetnika u zapošljavanju održana je u Podgorici od 6 do 10. novembra 2006. god. sa 15 učesnika.
- Seminar za obuku trenera u zapošljavanju održan je od 9. do 20. oktobra u Podgorici. Seminaru je prisustvovalo 14 savjetnika za evidenciju i posredovanje.
- Seminar za obuku trenera za programe samozapošljavanja održan je u Podgorici od 11. do 22.12.2006. godine sa 15 učesnika.

Rad sa licima koja imaju faktore otežane zapošljivosti

Istraživanje radi formiranja baze podataka organizovano je u svim opštinama gdje živi značajniji broj pripadnika RAE populacije. Animirani su partneri i za projekat izrade baze podataka o Romima preko programa javnih radova. Kao izvršni partner za javni rad odabrana je Fondacija za stipendiranje Roma, koja je djelovala u saradnji sa lokalnim romskim/proromskim organizacijama članicama Koalicije NVO "Romski krug".

Program javnog rada je participirao u devet crnogorskih opština: Podgorica, Cetinje, Herceg Novi, Tivat, Bar, Ulcinj, Berane, Rožaje i Bijelo Polje. Fondacija za stipendiranje Roma (FSR) je u svojstvu poslodavca, a u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje angažovala 27 lica uglavnom romske nacionalnosti koja se nalaze na evidenciji Zavoda. Angažovana lica prošla su kroz stručnu pripremu i obuku i tokom čitavog trajanja projekta bila im je obezbijedena stručna i logistička pomoć FSR. Tokom dva mjeseca trajanja projekta očekivanja su bila da se poveća informisanost kod najmanje 3.000 pripadnika romske populacije o aktivnoj politici zapošljavanja te mogućnostima i uslugama koje pruža Zavod, registrovanje pripadnika romske populacije koji su zainteresovani za programe aktivne politike zapošljavanja, te identifikovanje ličnih i podataka o obrazovanju, znanjima, vještinama i zainteresovanosti lica romske nacionalnosti za evidentiranje, zapošljavanje i sticanje dodatnih znanja preko Zavoda u devet crnogorskih opština. Istraživanje je obavljeno do kraja jula, a u oktobru su analizirani rezultati, koji će poslužiti kao osnova za dalje djelovanje u skladu sa Akcionim planom Dekade.

Pored istraživanja, organizovano je i nekoliko obuka namijenjenih posebno pripadnicima RAE populacije:

Vrsta obuke	Mjesto	Broj lica
Reciklaža otpada	Podgorica i Bar	25
Elektrozavarivači i mašinbravari	Podgorica	10
Frizeri	Podgorica	10
Dimnjačari	Rožaje	10
Serviseri računarske opreme	Rožaje	6
Pomoćni konobar	Nikšić	1
Farbari	Bar	3
UKUPNO:	CRNA GORA	65

U pripremi je obuka za 14 kandidata u Podgorici za zanimanje konfeksionar, u saradnji sa "Almedin" d.o.o. i 10 lica za reciklažu otpada u Nikšiću, u saradnji sa NVO "Zeleni".

Takođe je održan i motivacioni seminar za 11 osoba sa invaliditetom.

U avgustu je Zavod počeo sa planiranjem i realizacijom programa za teže zapošljiva lica, a pripadnici RAE populacije su u tom projektu jedna od ciljnih grupa. Projekat izrade doktrine rada sa teško zapošljivima je trenutno u fazi izrade nacrtu i planiranja pilot projekta, i ona će na sveobuhvatan način predvidjeti tehnologiju podsticanja pripadnika RAE populacije na tržište rada.

Predstavnici Zavoda za zapošljavanje učestvovali su i na više konferencija i radionica (Cetinje, Podgorica, Budimpešta, Sofija) na kojima su razmatrana pitanja vezana za RAE populaciju.

Sredstva utrošena na realizaciju dosadašnjih programa za RAE populaciju

Program	Iznos u eurima
Preliminarno istraživanje u Nikšiću	3.000,00
"Romi vidljivi na tržištu rada"	16.540,20
Obuke	34.520,00
Konferencija u Sofiji	700,00
UKUPNO:	54.760,20

11. ZAPOŠLJAVANJE U INOSTRANSTVU

Uslovi i način zapošljavanja naših građana u inostranstvu regulisani su Zakonom o zaštiti građana Republike Crne Gore na radu u inostranstvu (»Sl. list RCG«, br.11/04 od 20.2.2004. godine).

Ovim zakonom je propisano da Zavod za zapošljavanje Crne Gore prima, objavljuje i realizuje ponude za zapošljavanje kod inostranog poslodavca i da prije potpisivanja ugovora o radu zaposlenog sa inostranim poslodavcem obezbjeđuje dokumenta potrebna za odlazak na rad i neophodne dozvole za ulazak, boravak i rad u zemlji zaposlenja.

U toku 2006. godine nastavljene su aktivnosti na realizaciji Sporazuma o angažovanju medicinskog osoblja u zdravstvenim institucijama i domovima starih u Italiji. Ukupno je 16 lica, koji su ispunili tražene uslove, predalo potrebnu dokumentaciju na dalji postupak Konzulatu Italije. Nakon davanja saglasnosti od strane Konzulata Republike Italije, dokumentacija kandidata je upućena Ministarstvu zdravlja Republike Italije, na dalju proceduru. U međuvremenu, Zavod je u periodu februar – april 2006. godine organizovao kurs italijanskog jezika, za kandidate koji nemaju dovoljan nivo znanja za rad u zdravstvenim institucijama, pri čemu je dat prioritet medicinskoj terminologiji. Kurseve su pohađali: 10 kandidata iz Herceg Novog, po dva iz Pljevalja i Nikšića, po jedan iz Berana i Cetinja.

2) CENTAR ZA LJUDSKE RESURSE

Centar za ljudske resurse se u protekloj godini bavio nizom aktivnosti koje su usmjerene na osposobljavanje i unapređenje radne snage, kao i usklađivanje i regulisanje odnosa na tržištu rada. Centar se takođe bavi istraživanjima aktuelnih pitanja na tržištu rada, naročito onih koji se odnose na obrazovanje, obuku i zapošljavanje. Istraživanja uključuju i ostale relevantne oblasti, koje utiču na kreiranje nacionalne politike zapošljavanja i osmišljavanje i sprovođenje mjera aktivne politike zapošljavanja.

U periodu od osnivanja, početkom tekuće godine, u Centru su se odvijale razne aktivnosti. Posebno treba istaći anketu poslodavaca koju Zavod za zapošljavanje sprovodi već treću godinu, a koja predstavlja kontinuirano istraživanje jednog od osnovnih segmenata tržišta rada. U februaru je počela pripremna faza ankete koja je obuhvatila izradu anketnog upitnika. Upitnik je u odnosu na prethodne proširen, tako da se anketom dobila cjelovitija slika na tržištu rada.

Realizacija same ankete je podijeljena u nekoliko etapa. U prvoj je definisan uzorak ispitanika koji je obuhvatio 2.100 poslodavaca. Anketom su obuhvaćene sve djelatnosti, s tim što je prioritet dat prerađivačkoj industriji, turizmu i ugostiteljstvu, građevinarstvu, drvoprerađi, poljoprivredi i onim poslodavcima koji zapošljavaju veći broj radnika. U drugoj etapi je izvršen izbor i obuka anketara. Anketari su bili nezaposlena lica sa evidencije Zavoda. Sljedeća etapa se odnosi na samo anketiranje poslodavaca, koje je uspješno završeno. Zatim je slijedio unos i kontrola prikupljenih podataka u bazu, kao i obrada podataka i izrada analiza na regionalnom i republičkom nivou.

Drugi važan projekat na kojemu su se predstavnici Centra angažovali u protekloj godini je novi statistički bilten. U zajednici sa predstavnicima drugih sektora urađena je praktično reforma vođenja statistike u Zavodu.

Novi statistički bilten je u mnogo čemu drugačiji od prethodnog. Izmijenjen je sastav i struktura tabelarnih statističkih pregleda. Dodati su novi tabelarni prikazi. Svi tabelarni pregledi su ilustrovani grafičkim prikazima. Dati su i analitički komentari najvažnijih statističkih podataka i kretanja. U biltenu su navedeni izvori podataka, kao i objašnjenje pojmova.

Kompletan tekst biltena je preveden na engleski jezik, što će omogućiti njegovo direktno korišćenje i van našeg govornog područja. Bilten je koncipiran kao mjesečni, kvartalni, polugodišnji i godišnji, tako da će svaki posebno imati svoje karakteristične preglede i oblike.

U izvještajnom periodu je pokrenut stručni časopis "Tržište rada u Crnoj Gori". Časopis će se baviti pitanjima i problemima tržišta rada i socijalne sigurnosti nezaposlenih u Crnoj Gori. Problem nezaposlenosti zahtijeva profesionalno suptilnu metodologiju rada na njegovom rješavanju, što pretpostavlja primjenu interdisciplinarnog pristupa, kao i komparativna znanja i iskustva zemalja razvijene tržišne privrede.

Osnovni ciljevi časopisa su:

- Sagledavanje problema nezaposlenosti sa ekonomskog, socijalnog, političkog, pravnog i moralno-psihološkog aspekta.
- Vizija, strategija i afirmacija rješavanja ovog problema uz prezentaciju postignutog.
- Unapređenje tržišta rada u svim njegovim segmentima i dr.

Časopis će izlaziti prema potrebi, od 2 do 3 broja godišnje. Prvi broj je već izašao iz štampe.

Uz učešće stranih eksperata urađena je studija "Socijalna ekonomija u Crnoj Gori". Ovo istraživanje je imalo za cilj da ukaže na ulogu i značaj socijalne ekonomije i socijalnog preduzetništva u razvijenim zemljama tržišne privrede i sagleda mogućnost njihove implementacije u Crnoj Gori i njihov uticaj na povećanje zapošljivosti teško zapošljivih i ranjivih grupa.

Predstavnicima Centra su u proteklom periodu imali i niz drugih aktivnosti od kojih posebno treba istaći:

- Učešće na workshopu "Nove uloge za javne službe zapošljavanja", kojeg je organizovao Zavod zajedno sa Centrom za obuku Međunarodne organizacije rada iz Torina.
- Učešće na četvrtoj konferenciji zavoda za zapošljavanje zemalja zapadnog Balkana u Torinu.
- Uspostavljanje saradnje sa novom institucijom "Obrazovanje i zapošljavanje" (OZ Montenegro).
- Radno angažovanje na osnivanju Centra za informisanje i profesionalno savjetovanje u Podgorici.
- Učešće na pripremi trećeg CARDS programa u Crnoj Gori pod nazivom "Reforma tržišta rada i razvoj radne snage".
- Angažovanje na implementaciji programa "Dekada za uključivanje Roma 2005 – 2015".
- Učešće na okruglom stolu "Aktuelni problemi obrazovanja odraslih", kojeg je organizovala Crnogorska akademija nauka i umjetnosti. Na okruglom stolu je prezentirano izlaganje "Uloga Zavoda za zapošljavanje u obrazovanju odraslih".

3) TEHNOLOGIJA RADA U ZAPOSŁJAVANJU

Značajan dio aktivnosti Sektora za zapošljavanje bio je usmjeren na ostvarivanje uvida u rad regionalnih službi Zavoda u oblasti primjene utvrđene tehnologije rada u ostvarivanju koncepta aktivne politike zapošljavanja. U tom smislu su realizovane radne posjete svim biroima i kancelarijama.

Međutim, cilj ovih obilazaka nije bio samo da se ostvari neposredni uvid u rad pojedinih saradnika već, prema potrebi, pruži i konkretna pomoć u osposobljavanju biroa i kancelarija za ostvarivanje zadovoljavajućeg kvaliteta usluga licima i poslodavcima.

Tokom radnih posjeta obuhvaćeni su svi bitni aspekti funkcionisanja biroa i kancelarija, svrstani u sljedeće tematske cjeline:

- Organizacija rada u birou – kancelarijama, kadrovi, prostor, oprema;
- Primjena utvrđene metodologije stručnog tretmana lica koja traže zaposlenje;
- Saradnja sa poslodavcima;
- Priprema za zapošljavanje;
- Zapošljavanje pripravnika;
- Zapošljavanje nerezidentnih fizičkih lica;
- Zapošljavanje viškova zaposlenih;

- Državni i lokalni javni radovi;
- Podsticanje preduzetništva i samozapošljavanja;
- Profesionalna orijentacija;
- Novčana naknada;
- Uspostavljanje kontrolnih mehanizama za dosljednu primjenu utvrđene tehnologije rada (intervizija–supervizija, drugi oblici kontrole).

Nakon obavljenih posjeta urađene su informacije o zatečenom stanju i mjerama koje treba preduzeti za doslednu primjenu tehnologije rada, i to posebno za svaki biro.

Na kraju je urađen materijal u formi sinteze rezultata monitoringa i evaluacije primjene tehnologije rada sa konkretnim zadacima biroa i Centralne službe u narednom periodu. Ovi materijali korišćeni su kao osnova za savjetovanje koje je organizovano za više savjetnike za zapošljavanje u biroima i sastanak direktora biroa sa poslovođstvom Zavoda na kojem su usvojeni kao obavezujuće smernice za dalji rad na primjeni i razvoju tehnologije rada.

Opšta je ocjena da su ovim angažovanjem Sektora ostvarene sve pretpostavke za dostizanje kvaliteta usluga u zapošljavanju na nivou standarda koji se primjenjuju u javnim službama za zapošljavanje u razvijenim državama Evropske unije.

IV SEKTOR ZA OPŠTE I PRAVNE POSLOVE

1. NORMATIVNA DJELATNOST

U periodu januar - decembar 2006. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Izrada Kolektivnog ugovora Zavoda za zapošljavanje, u skladu sa članom 154 stav 2 Zakona o radu.
- Usaglašavanje podzakonskih akata Zavoda sa zakonima o Izmjenama i dopunama Zakona o radu i Zakona o zapošljavanju.
- Učešće u izradi podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o zapošljavanju i radu stranaca, kojim će se propisati sadržina radne dozvole, postupak izdavanja i način upisivanja podataka.
- Učešće u Projektu Razvoj Nacionalnog okvira kvalifikacija u Crnoj Gori, sa socijalnim partnerima (Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Centar za stručno obrazovanje, Privredna komora, Zavod za školstvo i dr.), a u cilju pripreme Nacionalnog okvira kvalifikacija koji će omogućiti uporedivost kvalifikacija iz različitih oblasti obrazovanja (opšteg, stručnog i visokog), kao i postaviti jasne veze između nacionalnih kvalifikacija i nivoa Evropskog kvalifikacionog okvira.
- Učešće u pripremi Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.
- Usaglašavanje pravnih akata Zavoda sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.
- Izrada Vodiča za pristup informacijama u posjedu Zavoda za zapošljavanje na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama.
- Izrada Etičkog kodeksa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.
- Drugi pravni poslovi na sprovođenju novih zakona iz oblasti rada i zapošljavanja.

2. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA

Strani državljani i lica bez državljanstva se mogu zaposliti, odnosno zaključiti ugovor o radu u Republici Crnoj Gori pod uslovima koji su utvrđeni zakonom i kolektivnim ugovorom, u skladu sa ratifikovanim međunarodnim ugovorima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca (»Sl. list RCG«, br. 11/04) propisano je da se stranac može zaposliti, odnosno zaključiti ugovor o radu, ako ima odobrenje za stalno nastanjenje ili privremeni boravak u Republici i ako dobije radnu dozvolu.

Radna dozvola je dokument na osnovu kojeg poslodavac može da zaključi ugovor o radu ili posebni ugovor sa strancem.

Radnu dozvolu za stranca izdaje Zavod za zapošljavanje.

U toku 2006. godine, na osnovu podnijetih zahtjeva izdato je 358 radnih dozvola. Od ovog broja, 340 radnih dozvola izdato je strancima kojima je odobren privremeni boravak u Crnoj Gori, a 18 radnih dozvola strancima kojima je odobreno stalno nastanjenje.

Najviše radnih dozvola je izdato u opštinama: Herceg Novi - 110, Podgorica - 106, Nikšić - 49, Kotor - 37, Bar - 18 i Budva - 11.

Među stranim državljanima sa odobrenim privremenim boravkom u Crnoj Gori i izdatim radnim dozvolama, uglavnom su: državljani Bosne i Hercegovine, Kine, raseljena lica sa prostora bivših jugoslovenskih republika koja su podnijela zahtjev za dobijanje crnogorskog državljanstva, državljani Rusije, Velike Britanije, Hrvatske, Ukrajine i Albanije.

Stranci se pretežno zapošljavaju u sljedećim djelatnostima: trgovina, prerađivačka industrija, aktivnosti u vezi sa nekretninama, građevinarstvo, turizam i ugostiteljstvo.

U toku 2006.godine strancima NK radnicima je izdato 248 radnih dozvola. Među njima ima lica sa završenom srednjom i višom školom, ali im se, zbog neizvršene nostrifikacije diploma, privremeno izdaju radne dozvole kao nekvalifikovanima. Licima sa srednjom stručnom spremom je u istom periodu izdata 41 radna dozvola, licima sa višom stručnom spremom 7, dok su licima sa visokom stručnom spremom izdate 62 radne dozvole.

3. OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI I NOVČANA NAKNADA

Osiguranje za slučaj nezaposlenosti, prema postojećem zakonskom rješenju, definiše se kao učešće zaposlenog, poslodavca i lica koje smostalno obavlja djelatnost u obezbjeđivanju sredstava, kroz uplatu doprinosa, za ostvarivanje prava za slučaj nezaposlenosti.

Osiguranje za slučaj nezaposlenosti prema Zakonu o zapošljavanju ostvaruje se kao obavezno i dobrovoljno osiguranje. Obavezno osiguranje utvrđeno je Zakonom o zapošljavanju, te se lica koja su u radnom odnosu i preduzetnici obavezno osiguravaju za slučaj nezaposlenosti.

Ostvarivanje prava nezaposlenih lica po osnovu osiguranja za slučaj nezaposlenosti nakon prestanak radnog odnosa je regulisano Zakonom o zapošljavanju i Statutom i

drugim podzakonskim aktima, koje je donio Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

U postupku za ostvarivanje prava po osnovu zahtjeva nezaposlenih lica primjenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, tako da u prvostepenom i drugostepenom postupku odlučuju organi utvrđeni Statutom Zavoda.

Osiguranik - nezaposleno lice kojem je radni odnos, odnosno osnov za obavezno osiguranje prestao bez njegove volje, saglasnosti ili krivice ostvaruje pravo na novčanu naknadu i pravo na penzijsko-invalidsko i zdravstveno osiguranje za vrijeme isplate novčane naknade.

Stoga, da bi nezaposleno lice koristilo novčanu naknadu potrebno je da stekne svojsto osiguranika, odnosno da dokaže da je plaćen doprinos za osiguranje za slučaj nezaposlenosti.

U 2006. godini novčana naknada, utvrđena u iznosu od 60% od najniže cijene rada, isplaćivana je mjesečno u iznosu od 30 eura neto, odnosno 38,73 eura bruto (sa doprinosima za zdravstveno osiguranje po stopi od 7,5% i penzijsko-invalidsko osiguranje po stopi od 21,6%) po korisniku.

U periodu januar - decembar broj korisnika novčane naknade po mjesecima dat je u sljedećem pregledu:

Mjesec	Redovni	Stečaj	Invalidi	Ostalo	Svega
Januar	5.024	952	954	8	6.938
Februar	5.059	925	1.039	12	7.035
Mart	5.249	998	983	10	7.240
April	5.419	1.046	963	9	7.437
Maj	5.801	1.057	928	9	7.795
Jun	5.721	1.052	869	12	7.654
Jul	5.944	1.099	828	10	7.881
Avgust	6.012	1.098	812	12	7.934
Septembar	6.211	1.259	701	10	8.181
Oktobar	6.272	1.244	709	8	8.233
Novembar	6.287	1.063	824	8	8.182
Decembar	6.515	1.063	824	6	8.408

Rješenja prvostepenog organa o pravima nezaposlenih lica podliježu reviziji, koja je propisana Zakonom o zapošljavanju.

U postupku vršenja revizije i po žalbama na prvostepena rješenja o pravu na novčanu naknadu, drugostepeni organ je u navedenom periodu rješavao na sljedeći način:

Broj primljenih upravnih predmeta u postupku revizije	8.611
Prenijeto iz prethodnog izvještajnog perioda	<u>324</u>
Ukupno	<u>8.935</u>

Od toga:

Riješeno	8.477
Data saglasnost	8.382
Poništeno.....	76
Preinačeno	19
Ostalo neriješeno.....	458

Na prvostepena rješenja o pravu na novčanu naknadu u toku 2006. godine izjavljeno je 17 žalbi, od čega je 7 osnovano, a 10 odbijeno kao neosnovano, i pokrenut je jedan upravni spor.

4. PREGLED SUDSKIH SPOROVA

Poslovi u vezi sa sudskim sporovima su u 2006. godini izvršeni na sljedeći način:

- Radi naplate duga po osnovu kredita za samozapošljavanje u sporovima koje je vodila Montenegrobanka a preuzeo Zavod za zapošljavanje Crne Gore urađeno je sljedeće:
 - Poslato je strankama u postupku obavještenje o promjeni tužioca i broja žiro računa,
 - Formirana je knjiga evidencije za 265 predmeta,
 - Pokrenuta prinudna naplata za predmete u kojima je donijeta pravosnažna presuda,
 - Sređena je dokumentacija za predmete koji su pokrenuti predlogom za dozvolu izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave, od strane Montenegrobanke,
 - Proučeni su predmeti u kojima se vodi parnični postupak, a za koje se očekuje poziv za ročište,
 - Izvršene su i druge potrebne pravne radnje u preuzetim predmetima, koje treba pratiti do konačne naplate,
 - Nakon preuzimanja predmeta od Montenegrobanke okončano je 31 predmet,
 - Utvrđeno je da broj predmeta korisnika kredita Montenegrobanke, kod kojih se vrši sukcesivna naplata, iznosi 150.

- Iz osnova naplate kreditnih obaveza korisnika kredita za samozapošljavanje, čija je realizacija izvršena posredstvom Banke za razvoj RCG, utuženo je ukupno 310 obveznika kredita:
 - Jedan broj predmeta je pokrenut predlogom za izvršenje, dok je veći dio pokrenut tužbama za raskid ugovora, što se u praksi pokazuje kao cjelishodnije, iz razloga što su žiranti velikim dijelom radili u firmama koje su pošle pod stečaj ili likvidaciju.
 - U svih 310 pokrenutih postupaka protiv obveznika kredita koji su realizovani posredstvom Banke za razvoj RCG, vodi se parnični postupak pred Osnovnim sudom u Podgorici, a po osnovu ugovorene nadležnosti.
 - Nakon preuzimanja predmeta Banke za razvoj RCG, realizovano je 111 predmeta.

Ukupna naplata Pravnog sektora u saradnji sa Ekonomskim sektorom Zavoda za zapošljavanje Crne Gore iznosi 1.011.947,80 Eura.

- **Ostali sporovi:**

- Sporovi iz osnova privatizacije i transformacije preduzeća (statusni sporovi), kao i sporovi po drugim pravnim osnovima, kao što su: naknada štete, radni odnosi i svojinske tužbe, su vođeni u ukupno 77 predmeta.
- U ovim predmetima Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u svojstvu tužioca ili solidarnog tuženog, zajedno sa Fondom za razvoj i Republičkim fondom PIO, ili samostalno.
- Pravni osnov u ovim sporovima je, uglavnom, poništaj ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanja broja ili vrijednosti akcija manjinskih akcionara.

V SLUŽBA ZA MARKETING

Jedna od djelatnosti Zavoda je javno informisanje. Informisanje tzv. ciljnih javnosti ostvaruje se putem stručne pomoći ovlašćenih lica Zavoda, ali i putem štampanih i elektronskih medija, sajta, brošura, publikacija, oglasnih tabli i sl.

Aktivnosti službe za marketing odvijale su se u jedanaest mjeseci 2006. godine veoma intenzivno. Na osnovu mnogobrojnih projekata koje je Zavod tokom protekle godine realizovao, medijski je praćen svaki događaj, tako da su naša ciljna grupa i ukupna javnost bile detaljno informisane o svim aktivnostima, mjerama i programima.

Zavod u saradnji sa Televizijom Crne Gore realizuje polusatnu emisiju »Pokreni se...«, jedanput nedjeljno. U dnevnim listovima »Pobjeda« i »Dan« oglašavaju se triput nedjeljno slobodna radna mjesta, s tim što u »Pobjedi« jedanput nedjeljno na prostoru čitave stranice objavljuju sve aktivnosti koje su u prošle nedjelje bile aktuelne u Zavodu. Uz to, u saradnji sa radijom »Antena M« i Radijom Crne Gore Zavod realizuje polusatne emisije, koje se emituju dvaput mjesečno. Putem ovih medija kontinuirano se komunicira sa našom ciljnom grupom, a sve u cilju blagovremenog i potpunog informisanja.

U toku prošle godine održano je 12 press konferencija, objavljeno prosječno 35 članaka mjesečno u dnevnoj štampi, realizovano 52 redovne emisije na Prvom kanalu Televizije Crne Gore, 25 emisija na radiju »Antena M«, kao i 24 emisije na Radiju Crne Gore. Sve to praćeno je velikim brojem priloga u informativnim i specijalnim emisijama na Televiziji Crne Gore i svim privatnim, lokalnim televizijama i radijima, lokalnim novinama. Na internet sajtu Zavoda su, takodje, kontinuirano postavljane informacije o svim aktivnostima Zavoda, usmjerene ka ciljnim javnostima.

U ovoj godini odštampano je ukupno 49 različitih brošura. Pošto Zavod komunicira prvenstveno sa dvije ciljne javnosti, nezaposlenima i poslodavcima, uradjene su brošure iz svih oblasti prema obje ciljne grupe, u kojima su detaljno informisani o njihovim pravima, ali i obavezama, kada je u pitanju saradnja sa Zavodom.

S obzirom da je i ove godine Zavod za zapošljavanje stavio akcenat na obuke nezaposlenih za različita zanimanja, prije svega na ona koja su deficitarna na tržištu rada, cilj je bio je da se informišemo ali i animiraju nezaposleni da se uključe u programe obuke, dokvalifikacije ili prekvalifikacije, u zavisnosti od stručne spreme koju posjeduju. Takođe, štampane su i tri brošure, u kojima su predstavljeni trening centri u Herceg Novom, Podgorici i Beranama. Na ovaj način nezaposleni su dobili informacije o značaju formiranja ovih centara, njihovim dosadašnjim i planiranim aktivnostima. Odštampane su i brošure namijenjene poslodavcima, kada je u pitanju

sezonsko zapošljavanje, informatori namijenjeni učenicima završnih razreda osnovnih i srednjih škola.

U okviru aktivne politike zapošljavanja, Zavod za zapošljavanje realizuje projekte javnih radova. S obzirom da ovi projekti podstiču otvaranje novih radnih mjesta, ali i utiču na podizanje radnih potencijala, nivoa znanja i vještina nezaposlenih lica, to je bilo potrebno animirati nezaposlene da se uključuju u ove programe. Dva državna javna rada »Njega starih lica u Crnoj Gori« i »Neka bude čisto« medijski su dobro praćena i podržana od strane ukupne javnosti. To potvrđuje veliki broj novinskih članaka, TV i radio priloga pozitivne sadržine. Prethodno su urađeni Komunikacijski i medija plan za oba projekta. U ovim dokumentima kreirane su ciljne javnosti, ciljevi i poruke za svaku ciljnu javnost ponaosob, kao i medija plan koji je u potpunosti ostvaren.

Zavod za zapošljavanje uspješno realizuje još jedan savremen vid komunikacije sa nezaposlenima preko svog Internet sajta. Na ovaj način nezaposlenima je omogućeno da se, postavljanjem lične prezentacije, uključe u aktivno traženje zaposlenja. Zbog lakšeg korišćenja ovog servisa odštampana je brošura »Predstavite sebe poslodavcu«, koja na jednostavan način daje uputstva kako postaviti ličnu prezentaciju. Na sajtu mogu dobiti sve informacije o aktivnostima Zavoda, programima koji se realizuju i koji se planiraju.

Zavod je aktivno učestvovao na IV Festivalu obrazovanja odraslih i u pet crnogorskih gradova predstavio programe obuke koje realizuje. Na štandovima Zavoda mogle su se dobiti sve informacije, usmeno ili u vidu štampanog materijala. Takođe, Zavod je učestvovao i na Sajmu poljoprivrede, koji je bio organizovan u Podgorici. S obzirom da se preko Zavoda realizuje Program samozapošljavanja, te da je preko 50% odobrenih kredita upravo iz oblasti poljoprivrede i ribarstva, Zavod je na svom štandu izložio štampani materijal u vidu brošura, sa potrebnim informacijama o uslovima kreditiranja, ali i obuke iz ove oblasti. Takođe, u vidu brošura, Zavod je informisao zainteresovane o tome, gdje i pod kojim uslovima mogu nabaviti neophodnu opremu i alate u zemlji i inostranstvu, kako da se registruju, o visini poreza, uslovima kreditiranja kod ostalih institucija itd.

U periodu januar – decembar Zavod je učestvovao i na sajmovima građevinarstva, drvoprerade i namještaja, malih i srednjih preduzeća, turizma, na kojima je organizovao okrugle stolove i razgovore sa poslodavcima o njihovim konkretnim potrebama kada je u pitanju radna snaga. Zavod je na Sajmu turizma organizovao Berzu rada, gdje je na jednom mjestu sućeljena ponuda (u vidu brošure sa biografijama nezaposlenih lica koji su zainteresovani za sezonski rad) i tražnja (poslodavci koji iskazuju potrebu za sezoncima). Ovakav vid komunikacije se pokazao jako efikasnim i dao je vrlo dobre rezultate, s obzirom da je svaki od navedenih događaja dobro medijski praćen.

Ekipe Televizije Crne Gore koja realizuje emisiju »Pokreni se...« bila je u Sloveniji, nakon čega je emitovana specijalna emisija o zapošljavanju lica sa invaliditetom u toj Republici. Ta, zaista značajna, iskustva pozitivno su odjeknula u javnosti, jer je to populacija s kojom ozbiljnije tek treba da se bave mnoge institucije u Crnoj Gori, kao i Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Nakon toga realizovana je emisija o zapošljavanju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa pozitivnim porukama ka svim ciljnim javnostima.

VI SEKTOR ZA EKONOMSKE POSLOVE

Prema Budžetu za 2006. godinu planirana su sredstva u visini od 27.828.000,00 Eur. U Sektoru su u 2006. godini realizovani sljedeći primici (113,17% od planiranih) i izdaci (110,08% od planiranih):

RB	O P I S	PLANIRANO	OSTVARENO
A. PRIMICI			
1.	Prenijeta sredstva iz 2005. godine		4.785.622,63
2.	Doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	5.297.000,00	6.098.754,43
3.	Takse na zapošljavanje nerezidentnih lica	1.413.000,00	1.878.846,52
4.	Iz Budžeta RCG	8.087.000,00	7.732.699,38
5.	Prodaja akcija i dividenda	8.610.000,00	4.175.616,54
6.	Povraćaj kredita za samozapošljavanje	4.036.000,00	3.199.017,99
7.	Donacije	-	145.720,50
8.	Prodaja nefinansijske imovine	150.000,00	51.804,25
9.	Krediti kod poslovnih banaka	-	3.371.535,38
10.	Ostali prihodi	235.000,00	52.466,13
11.	Svega primici:	27.828.000,00	31.492.083,75
B. IZDACI			
1.	Novčane naknade nezaposlenim	5.071.500,00	5.446.445,13
2.	Pripravnici iz sredstava Budžeta RCG	2.941.000,00	3.090.227,31
3.	Priprema radnika za zapošljavanje	4.020.200,00	4.789.190,68
4.	Krediti za samozapošljavanje	9.221.000,00	7.458.438,00
5.	Krediti za stambenu izgradnju	300.000,00	1.046.450,00
6.	Zarade i naknade zaposlenim u Zavodu	3.504.600,00	3.957.692,23
7.	Izdaci za materijal, usluge i sl.	2.361.700,00	2.937.605,58
8.	Izdaci za nefinansijsku imovinu	408.000,00	451.542,01
9.	Otplata kredita poslovnim bankama	-	1.454.471,33
10.	Svega izdaci:	27.828.000,00	30.632.062,27
1.	C. VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA: A – B (prenos u 2007. godinu)		860.021,48